

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

N:R 44 (775).

LÖRDAGEN DEN 2 NOVEMBER 1901.

14:DE ÄRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 6:— IDUNS PRAKTUELAGA 8:— IDUNS MODETIDN. MED PL. > 5:— IDUNS MODETIDN. UTAN PL. > 3:—	UTGIFNINGSTID: HVARJE LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKO GATA 16, 1 TR. ÖPPEN KL. 10—5. ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
---	--	---	---	---

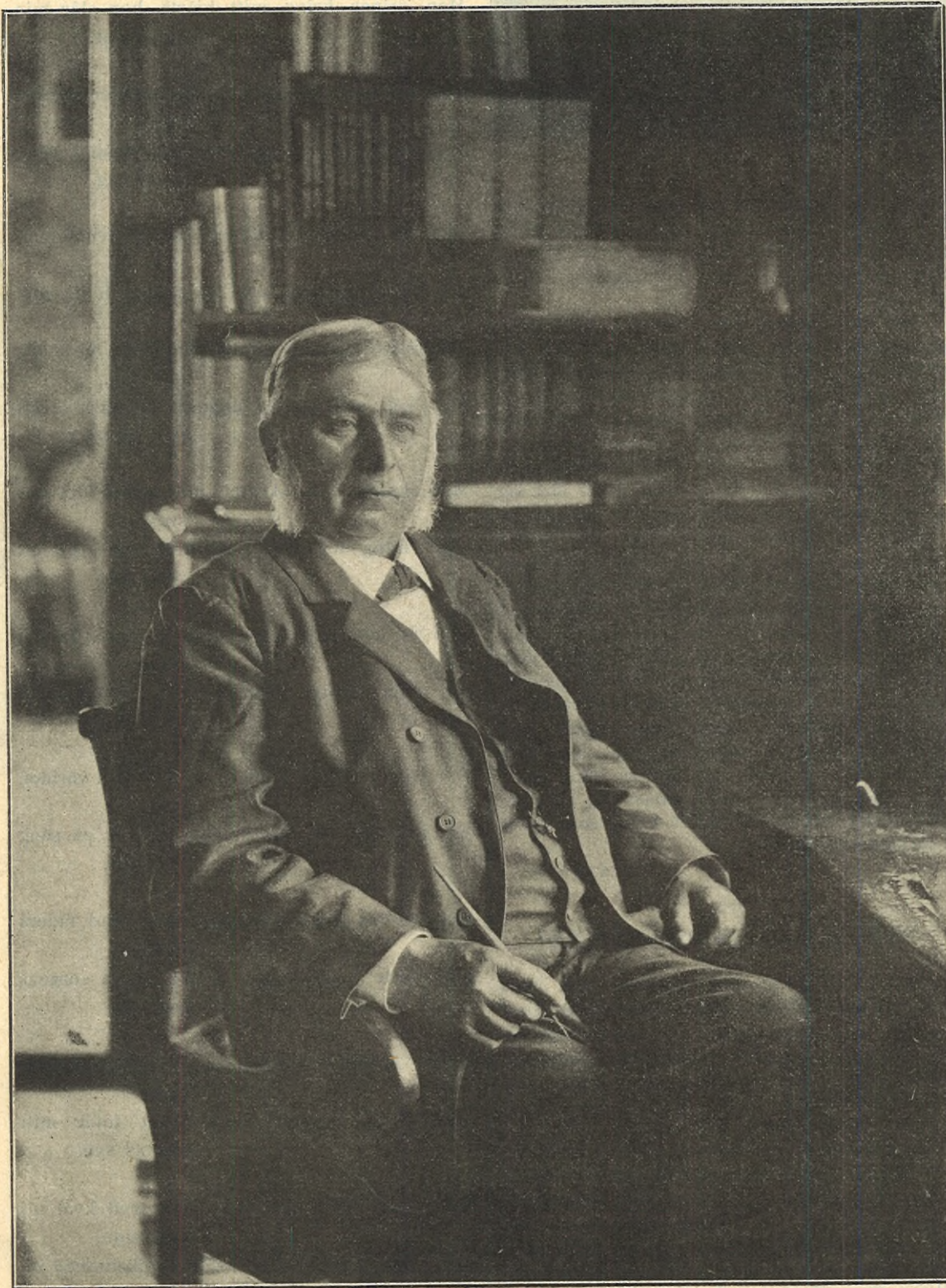
HOS EN BONDEHÖFDING.

IRÅN ESLÖF, den stora järnvägsknuten i Skåne, skär banan till Landskrona och Helsingborg i Teckomatorp Väst-kusthanans södra förlängning. Trakten är rik, och särskildt i år tyckes himlens välsignelse hvila öfver den bördiga slätten. Yppigt är tegarnas guld, och sockerbetans smaragdgröna fält täfla med det i rikedom. En kvarts timme färdas vi med vagn genom detta burgna och fagra landskap; så äro vi framme i Trää, där riksdagsmannen för Onsjö härad, Ivar Månsson, har sitt hemvist.

Hans gård, ett fädernearf, är uppförd i den vanliga skånska stilen; manbyggnaden, som vetter åt vägen, utgör ena sidan i den fyrkant, som i öfrigt bildas af lador och stall. Det enda, som bryter uniformiteten, är en flygel, där kvarnen är inrymd. Till stället hör nämligen en liten vattenkvarn, som drifves af Saxån och som i sin mån fått bidraga till den stora tullstridens pikanterier. Då på 80-talet den häftiga fejden gick om införselskatt på spannmål, uppsökte ett ej fullt grannliga intresse äfven motiven för våra riksdagsmäns hållning till den viktiga frågan, och då fingo dessa oskyldiga kvarnstenar, som kunna tillfredsställa möjligen byns behof, tjänstgöra som förklaringsgrund till, att hr Ivar Månsson blifvit protektionist! Den, som hittade på det, var dock ej alltför listig, ty det är inte mjöl-narne af det slaget, som förtjäna på tullen.

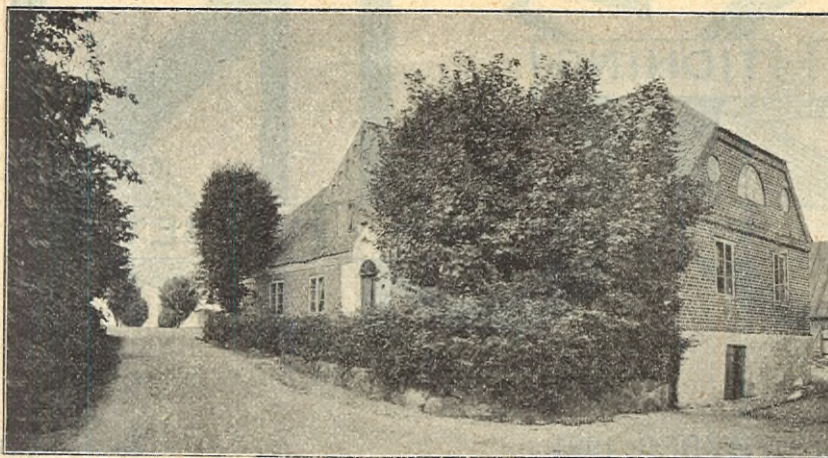
Dock — detta hör kanske inte hit, och när man i denna tidnings spalter skall syssla med dagens framskjutna män och kvinnor, bör man nog helst hålla sig fjärran från politik. Men om det härvidlag kommer att syndas mot denna goda regel, må det urskul-das, ty svårigheterna att undgå ämnet äro alltför stora, när det gäller en person, som själf förklarar, att han mest af allt intresserar sig just för politik och jordbruk. Hela hans verksamhet bär också därom det lifligaste vittnesbörd: de präktiga fälten kring gården tala om hans kärlek till det senare, hans bana som offentlig man betygar hans håg och fallen-het för den förra.

Ivar Månsson var mycket ung, då han första gången gjorde sitt inträde i riksdagen. Då han hunnit myndig ålder, öfverlämnade fadern gården åt honom, och lät han nu genast sin röst höras i kommunens angelägenheter. Han fann emellertid, att man behöfver mera än ett hem-man för att bli en duktig karl, och när nord-västra Skånes folkhögskola grundlades, inskref han sig som dess förste elev. Här fullföljde han den bildning han tidigare förvärfvat dels i sockenskolan, dels under en kortare vistelse

IVAR MÅNSSON I TRÄÄ VID SITT ARBETSBORD.

LINA JONN FOTO.

IVAR MÅNSSONS GÅRD
TRÄÄ.
LINA JONN FOTO.

vid en privat läroanstalt i den närbelägna universitetsstaden, och det kan sägas om honom, att han för den tiden var en mycket kunskapsrik bonde. Då han vid 27 års ålder kom in i riksdagen, gjorde han sig också bemärkt bland kamraterna på den mäktiga Skånebanken, och han fick snart pröfva sina krafter i utskottsarbete. Till någon mera betydande ställning hann han dock under den första perioden af sin parlamentariska bana icke, men hans »befordringar» vittnade om, att hans gåfvor skattades, och såväl han själf som andra kände, att framtiden hörde honom till.

År 1879 afsade han sig emellertid riksdagsmannaskapet för att vårda enskilda angelägenheter, men några år senare ställde han sig åter till valmännens disposition. Och nu började hans vandring uppåt till den mäktiga position han i denna stund intager. Här skola icke närmare angifvas de olika omständigheter, under hvilka denna väg tillryggalagts, men det må erinras om, att en af anledningarna till hans framgång är att söka i hans förmåga att konkret framställa, hvad hans ståndskamrater känna innerst som sina önsknings och behof. Han är kanske riksdagens mest typiska bonderepresentant, men på samma gång ser han sig icke blind på bondeklassens egna fördelar, utan kommer äfven ihåg, att det gifves andra och större intressen än dennas. Härom vittnar t. ex. hans hållning i försvarsfrågan; han bröt här fullständigt med den tradition, som hittills gällt, att landtmannapartiet aldrig gifvit något för intet, och då han lyckades omkring sig samla en så talrik skara af sina kamrater, gaf han därmed sig själf ett vackert betyg som parlamentarisk ledare.

*

Välj det bästa. Intyg: Den bekantskap jag gjort med **Azymol** har varit uteslutande angenäm och vill jag särskildt framhålla dess utomordentligt angenäma och uppfriskande smak samt dess förmåga att upplösa fett och slamartade beläggningar å tänder och slemhinna, och uppfyller **AZYMOL** sålunda de fordringar man ställer på ett **det bästa** munvatten och kan sålunda med allt skäl rekommenderas.

Stockholm den 22 nov. 1899.

Henrik Welin,
legitimerad tandläkare,
lärare vid Karolinska Inst.
Tandläkareinstitution.

De bilder Idun i dag lämnar, visa den framstående politikern i sitt hem och den gård han brukar. På en af dem synes han i sitt arbetsrum. Dess inredning är enkel. Bokhyllan rymmer protokoll från riksdagen och betänkanden från k. kommittéer, där han suttit, samt några arbeten i historia och landt-

bruk. Ett porträtt i svartkrita af »generalen i Österslöf», den från förra århundradets midt bekante riksdagsmannen Sven Nilsson från Kristianstads län, är väggarnes enda prydnad.

Och enkelt som här är det i hela manbyggnaden. Intet prål, ingenting, som påminner om vasariddaren. De konstväfnader, som pryda möblerna, pianot och telefonen tillhöra nutidens burgna skånska bondehem, där man följer med sin tid ej endast när det gäller åkers häfd, utan också därutinnan, att man inser att tid är pengar samt lärt sig förstå konsten att försköna sitt dagliga lif.

Den, som skrifer dessa rader, har varit i tillfälle att se flere af våra mest framstående bondemän i privatlifvet, och hvarje gång har jag önskat att iakttaga den min en kontinental europé skulle göra, om man för honom sade, att denne allmogeman, som från klockan fem om morgnarna själf deltagar i arbetet på sina åkerland, fyra månader på året dikterar en riksdagskammares beslut. Han skulle icke förstå det, men om han insåg det, skulle han äfven fatta, hvarför allt går så lugnt till i vårt offentliga lif. Det kommer sig helt enkelt däraf, att det är *folket själf*, som sitter i folkförsamlingen.

JUVENALIS.

”NORDENS KVINNOFÖRBUND”.

ALLA DE bland våra läsarinor, som önska deltaga i den nordiska kvinnokorrespondensen, torde insända sina anmälningar till *Iduns* redaktion, Stockholm, med uppgift om fullständigt namn och adress, ålder, samhällsställning och intressen samt huruvida insändaren önskar korrespondera med en norska, danska, finska eller svenska. 20 öre i frimärken bifogas för breffkostnaderna. I den mån anmälningar ingå från grannländerna, skola vi sedan, med ledning af de lämnade uppgifterna sammanpara de olika korrespondenterna och där efter i bref underrätta dem, när och under hvilken adress de kunna begynna korrespondensen. Denna föres därpå som hvarje annan privat brevväxling.

I SPIKETUNNAN.

*De satte liten Karin i spiketunnan in,
Och konungens små svenner, de rullade henne kring.*

DEN GAMLA, gamla visan går aldrig ur mitt sinn' om Karin lill, som sattes i spiketunnan in.

Hon ringer mig ur sömnen i morgonrodnans väkt,
hon är min enda vaggång, se'n kvällens sol sig släckt.

Men svårt det går att sofva, när man den visan hör.
Jag hellre lyss till ugglan, som tjuoter utanför.

Den bleka ungmön följer mig städs i mina spår.
Hon griper kring mitt hjärta, hon slår min själ i sår.

I vårens ros, som plockas, jag skådar hennes drag,
i gulnadt löf, som skälver i hårdhänt höstvind's tag.

Men allra mest om vintern, när nordens blommor dö,
jag läser ungmöns saga på fältens hvita snö.

Då frågar sig mitt hjärta: Gryr han ej snart, den dag,
den dag, som gifver ungmön ett värn i rätt och lag?

Men skatorna, de skratta, mitt hjärta det står still:

»För fattig tös det är ett brott, ett brott att vara till.

Och är hon ljuf i väsen och är hon vän om kind,
må sättas, enligt gammal häfd, i spiketunnan in.»

Om värre våld ej sjungits, sen synd i världen födts.

En trollsång är den visan, hon är en sång till döds.

Och fördes jag i härlighet inför Gud faders tron,
jag hörde änglasången ej för denna sorgens ton.

Bland lysande serafers här på stjärneprydda skyn,
den bleka ungmön stode jämt inför mitt hjärtas syn.

På henne blott jag tänkte där med kval uti mitt sinn,
som sattes utaf våld och våld i spiketunnan in.

HILDUR EKSTRÖM.

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

»KÄRLEKENS OCH FRIDENS BAND».

»Om Gud nu så gräset bekläder,
som blomstrar på marken så kort,
i dag med sin vällukt oss gläder,
i morgon är vissnad och torrt, —
hur kunna dig världssorger smärta?
ack! skulle, o, klenetrogna hjärta,
den Allgode glömma dig bort?»

SÅ LJUDER psalmsången i rytmisk takt, och mäktigt stiga tonerna upp mot tempelhalvfen. Höstsolen silar in genom löfverket därute. Det är en söndagsförmiddag i en af Stockholms kyrkor.

Har man redan i kyrkan därhemma rönt det intryck af förbrödring människorna emellan, som den gemensamma gudstjänsten har med sig — inför Gud äro ju alla lika — så minskas ingalunda detta intryck därför, att man är på en främmande ort. Tvärtom! Så som jag nu sitter i ett af kyrkans sidoskepp, där bänkarne gå vinkelrätt emot hvarandra, har jag strax bredvid mig en hel rad främmande ansikten i half profil. Ovillkorligen lockas jag att betrakta dem och att undra och undra — allt under det jag följer med i psalmen med dess tröstande ord och vemodiga, gripande melodi — att undra, hvilka dessa människor äro, huru deras lif gestaltar sig, om de äro lyckliga eller olyckliga, o. s. v. Det är ju underligt, att man skall sitta så här sida vid sida och bedja tillsammans till Alltets upphof, och man vet ingenting om hvarandra, växlar ej ett ord, och ens vägar skola kanske aldrig här i lifvet mötas. Isynnerhet intresserar mig en ung kvinna, smakfullt, om också enkelt klädd, men icke för klädselns skull. Betrakta dock detta fina ansikte med dess genomskinliga blekhet och dessa stora, något skygga ögon — måste det icke röra ditt hjärta? Är det sjukdom eller sorg, eller hvad är det, som så blekt detta ansikte? — ja, hvem ger mig svar därpå?

Ack, det där ansiktet, jag minns det ännu, fastän år gått förbi, sedan jag såg det, men aldrig har jag fått höra något om den person, det tillhörde.

Men jag talade nyss om förbrödring. Vill man nu också icke taga ordet i dess allra egentligaste betydelse och lefva därefter — det finnes ju något, som heter: »säg mig, med hvem du umgås, och jag skall säga dig, hurudan du är!» — visst gå vi mången gång med allt för stor likgiltighet en medmänniska förbi och fråga ej efter, om hon »är fågel, eller fisk». Och dock ha' vi från barndomen fått lära oss att på frågan: »hvilken är då vår nästa?» svara: »alla människor, både vänner och ovänner, kända och okända, fattiga och rika» — och vår nästa, det är tydligen någon, som borde stå oss nära och icke så vidt skild från oss, som finnes emellan oss ett oöfverstigligt svalg.

»Men hvad är detta för ett tal,» hör jag någon säga, »i en tid, då mer än någonsin sträfvandena gå i riktning att låta människovärdet komma till sin rätt?» Ja väl, de göra så, hvilket icke hindrar, att vi, såsom enskilda, ofta fela genom likgiltighet för vår nästa, och så är det inom alla klasser.

I min barndom därhemma i skolan förklarades de böner, hvilka lästes vid vår morgon- och aftonandakt. Bland dem var psalmversen: »Vår konung och vårt fosterland, o, fädrens Gud, beskydda!» Fortsättningen lyder: »Slut kärlekens och fridens band omkring palats och hydda!» och tyddes så: »Gif, o, Herre Gud, att de rika och mäktiga icke måtte med förakt se ned på de fattiga och ringa, och dessa, å sin sida, icke med afund se upp till dem, hvilka fått mera af denna världens goda än

de gifva!» Ja, den bönen är en god bön, som vi ofta borde bedja, och som troligen kommer att passa för alla tider, ty när blir det väl slut med högmod och afund? I vår tid af oförnöjsamhet torde dock afunden vara den förhärskande af dessa två. Det märkes ju inom alla stånd, att man sträfvar efter ett: »bättre opp!» Låt vara, att »stillastående är tillbakagående», visst skulle man ha det lika bra här i världen och i alla händelser bra mycket lugnare, om man ej äflades efter rikedom och makt. Knappt har man ju hunnit få ett mindre brödstycke, förrän man räcker ut handen efter ett större. »Jag är tvungen att ha lika stor våning som den och den, kunna ge lika fina middagar, som han ger, o. s. v., o. s. v. Ingalunda vill jag vara den sämste.»

Nej, man borde bedja rätt af hjärtat den bönen: »fattigdom och rikedom gif mig icke», och så lefva i samma anda, nyttjande både kropps- och själskrafter att verka ett godt verk på den plats, där Herren ställt en.

Gå vi till de s. k. lägre stånden, så finna vi äfven här samma oförnöjsamhet. Här duger icke det fäderneärfda. — Har fadern varit bonde, visst måste sonen bli herreman, och har fadern tjänat, visst måste sonen bli sin egen herre, och har modern släpat och slitit ondt i all sin da'r, visst måste hennes lilla flicka klädas i hatt och bli en fin fröken med tiden. Få alla dessa då också lära att akta arbetet och hedra sina föräldrar, och blifva de dem sedan ett stöd på ålderdomen, så är allt godt och väl. Men, ack! allt för ofta händer det, att sådana barn, då de vuxit upp, visa vanvördnad för sina föräldrar och — anse dem för simpla för sig. Hvarför skulle också föräldrarna lära dem att missakta det stånd, i hvilket de blefvo födda?

Se, hur tjänarne flytta från plats till plats alltjämt, i hopp att få något bättre, och så blifva tjänarne allt färre! Om de ändå ville försöka att dröja litet längre på samma ställe, så skulle husbondfolk och tjänare bättre lära känna hvarandra och kanske till slut komma underfund med, att de kunde trifvas ganska bra tillsammans! Dock till detta flyttande torde nog mången gång herrskaperna själft vara skulden, då de hafva för litet tålmod med små fel.

Något, som ofta gjort mig ondt och som väl snarare är att betrakta som ett sorgligt missförhållande än som ett fel hos individerna, är, att — för att vara modern till sitt uttryckssätt — hos underklassen ligger och gror en viss misstro till allt hvad öfverklass heter. Hvad annat är det t. ex., som gör saken har varit på tal i Idun — att, om herrskapet önskar, att deras tjänarinna icke skall vara ute sent på kvällarne, det ta's illa upp. Naturligtvis tyder flickan det så, att herrskapet »inte unnar en stackare att ha litet trefligt». I det stället har hennes husbondfolk klart för sig, att man skall ha »en faderlig vård om sina tjänares gudsfruktan, seder och ordentlighet» etc., och hvilken far, som gjorde skäl för fadersnamnet, skulle väl vilja, att hans unga dotter vore sent ute på nätterna, helst om det vore i en stor stad med alla de faror, som där lura. Ja, detta är nu bara ett fall, men ofta nog märker man denna misstro, som hos ett par tjänarinnor, jag haft beröring med, varit så starkt framträdande, att jag mer än en gång hjärtligt önskat, att jag aldrig behöft säga ett ord till dem.

Huru får man icke se exempel på, att bönderna misstro herremännen, såsom fallet var, då i min barndom vår gamle, hederlige hyresvärd, Per Olsson, helt bittida en morgon högg

Dam-Kappor

från de enklaste till de mest eleganta

i stort urval hos

K. M. LUNDBERG

STOCKHOLM.

ned de lummiga björkarna därnere vid stenmuren — min far hade dagen förut sökt inpränta hos honom, huru nyttigt i flere hänseenden det är att ha träd vid ett boningshus, och äfven min mor hade hjärtligt bedt för de vackra träden. År därefter, då Per Olsson bättre lärt känna mina föräldrar, kom den där affären med björkarna åter på tal, och så finga vi veta, att bonden efteråt uppriktigt ångrat sitt morgonarbete. Det min far sagt om den nytta, träden gjorde, hade han ej just fäst sig vid. Han hade nämligen haft den åsikten, att herrarne icke menade väl med bönderna. Hvarför skulle de icke göra det? Men måne denne bonde var eller är den ende, som hyst sådan fördom, och hvaraf kommer dylikt? Måne ännu i våra dagar en kvarlefva från de tider, då herrarne i vårt land förtryckte allmogen?

Många år hafva gått hän, sedan Per Olsson fällde sina björkar. Låtom oss hoppas, att för nyare tiders upplysning gammal misstro och agg folkklasserna emellan allt mera måtte vika! Må vi alla, hvar i sin stad, sträfva till detta måls uppnående! Särskildt hafva mödrar och uppfostrarinnor här en stor mission att fylla — lära de unga att blifva ödmjuka och människoälskande. Kunde de, kunde vi alla lära den läxan rätt, ack, då skulle det ej blifva så mycket tråtor, så mycket partianda och stridigheter här i världen! Och sedan ju mera af gemensam bön, gemensam gudstjänst, dess mera sammanhållning! Må vi bedja, vi alla, som älska gamla Sverige, bedja dag för dag: »Vår konung och vårt fosterland, o, fädrens Gud, beskydda! Slut kärlekens och fridens band omkring palats och hydda!»

S—M.

EN SVENSK RIVAL TILL MARCONI.

DET ÄR NU SNART en tre år sedan man först här i Sverige hörde talas om ingenjör Axel Orling och hans märkvärdiga apparat för styrning af torpeder, hvilken uppfinning då gjorde åtskilligt väsen af sig. Herr O. var då bosatt i London, och särskildt de stora engelska pappersdrakarne serverade sina läsare spaltlånga, braskande beskrifningar om *A torpedo steered from the shore*. Han var redan då associerad med den bekante elektrikern *J. Tarbotton Armstrong*, å hvars verkstäder och landtegendom han de senaste åren sysslat med sina experiment.

I hvilken riktning dessa gått och hur de utfallit, därom meddelar dagspressen nu i dagarne öfverraskande resultat. På mr Armstrongs gods Hughenden i Hampshire demonstrerade hr Orling fredagen d. 18 oktober sina märkliga elektriska uppfinningar, det s. k. Armorsystemet, inför en talrik församling af fackmän och journalister. Dessa uppfinningar bestå i *trådlös telefoni* och *trådlös telegrafi*. Systemet har fått sitt namn af de båda uppfinnarne, som bildat ordet af första stafvelserna i sina egna namn, *Arm* och *Orl*.

Trots ogynnsamt väder utföllo experimenten lyckligt. Med elektrisk utstrålning sattes på 500 meters afstånd styrapparaten på en miniatyrtorped lätt och ledigt i rörelse. Äfvenså kunde personer samtala med hvarandra på 500 meters afstånd.

Experiment med en apparat för trådlös telegrafi mellan skepp anställdes och utföllo likaledes lyckligt. I motsats mot Marconis system öfverfördes härvidlag de elektriska krafterna icke genom eter-vågor, utan marken tjänade såsom ledningsmedium.

Axel Orling är ännu en helt ung man. Han är född 1870 i Stockholm och tillhör en gammal stockholmsläkt. (En äldre bror till honom är fabrikör Erik Orling, bosatt i Stockholm.) Sina första stappande steg som elektriker gjorde han i Amerika. Den enkle och tillbakadragne svenske ynglingen, som tillbragte sina fristunder under trägna studier i sin bostad i ett amerikanskt hem, gjorde föga väsen af sig, och sällan syntes han ute bland landsmännen i Boston. Tyst och obemärkt har han fortsatt sina studier och experiment samt hunnit uttaga omkring ett hundratal patent. Och om han nu gör litet väsen af sig med sina uppfinningar, sker det nog ej så mycket på egen tillskyndan, utan fastmera genom andras reklamer. Själft ställer han sig helst i ett skymundan och ler sitt blidaste löje åt alltsammans. Men hans vänner i Sverige, England och Amerika önska honom lycka och framgång!

Tillsammans med sin förläggare mr J. T. Armstrong besökte hr Orling Stockholm på våren 1899, från hvilken tid den här reproducerade utmärkta fotografien från Ferdinand Flodins atelier förskrifver sig.

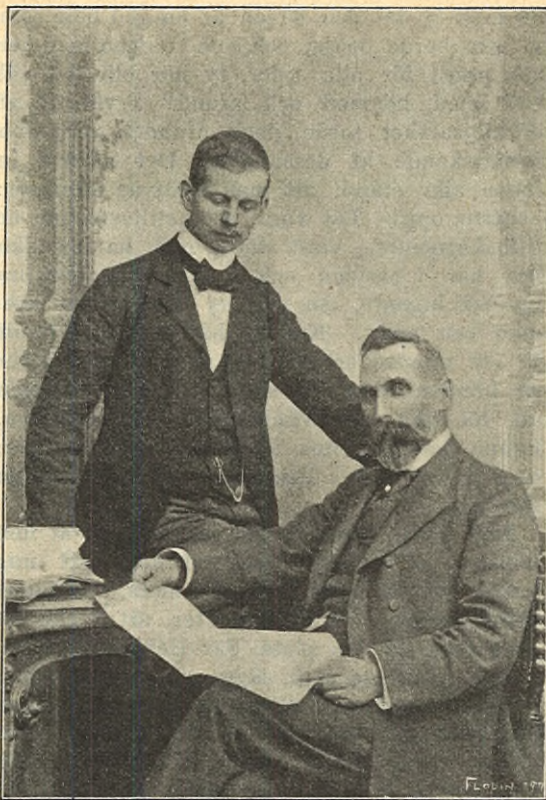
HELGE SANDBERG.

LINNÉAN I OKTOBER.

»GUD SKE LOF, jag känner, att jag i min ringa mån har gagnat,» sade lönnbladet, då det lossnade från sin kvist och föll till marken. »Min ställning här i världen har varit ganska blygsam, men jag vet, att jag sökt kasta skugga, så mycket jag kunnat, och det är inte alla, som gjort det.»

Och därmed lade det sig lugnt bredvid sina syskon. De voro allesammans gulnade och vissna nu, men de tänkte lika högt om sig för det.

»Nu ligga vi här,» sade de. »Vi hålla emot,

INGENIÖRERNA A. ORLING OCH J. T. ARMSTRONG.
F. FLODIN FOTO.

ärnar sig ut i världen just nu, när förstån- digt folk går i vinteride,» sade en vissnen mossa. »Jag tycker också, att det rör sig så besynnerligt här invid min sida. Vi få väl se i morgon, då det blir dager. God natt, granne!»

Och när oktobermorgonen bröt in och den blekta solen kastade sina strålar på jorden, lät hon en af dem falla på en Linnéa, som

sprungit upp under natten och nu slagit ut sina blyga, sköna blommor.

De gamla löfven riktigt darrade af ilska.

»Hvad är det där för en förmäten ungdom?» frågade ett, som var alldeles eldrödt af välfärd och som redan börjat murkna. »Tror ni kanske, min fina fröken, att det är passande för er att visa er så här dags på året?»

»Jag kunde inte hjälpa det,» sade Linnéan blygt och spred omkring sig en ljuf doft, som ännu mer retade upp de gamla. »Det var något, som tvingade mig fram. Jag vet ej, hvad det var.»

»Men vi veta det, vi,» skreko alla de gula löfven i kör. »Det är förmätenhet, dumhet, högfärd. Hvad nytta tänker fröken göra här i världen?»

»Jag vet inte det heller,» svarade Linnéan. »Mycket kan det väl ej bli, men kunde jag framkalla blott ett litet leende på ett par sorgsna läppar, vore jag nöjd.»

»Jo, den är fin,» sade löfven och knyckte på sina gamla vissnade stjälkar samt låtsade ej se den blyga skönheten. »Hon tar en ända med förskräckelse,» hviskade de åt hvarandra.

Men Linnéan stod där och nickade för vinden, alldeles som om hon velat säga: »Kom och plocka mig, om du förstår hvad jag är värd!»

Och så kom det en liten gosse, som halftva dagen sprungit i skogen och som uppgaf ett jubelrop, då han fick se den vackra blomman. Han plockade henne försiktigt och bar henne till tidningsbyrån för att visa sitt fynd: en Linnéa i oktober. Han kom dit upp sent på aftonen, då tidningsmannen ännu satt vid lampan och trött arbetade på en »ledare» till morgondagen. Det var en viktig samhällsfråga, han hade att behandla, och allt tycktes honom så mörkt utomkring och inom. Han kunde ej få fram tankarna så, som han ville och kände, och han visste, att de flesta skulle misskänna honom. En djup nedslagenhet smög sig öfver honom.

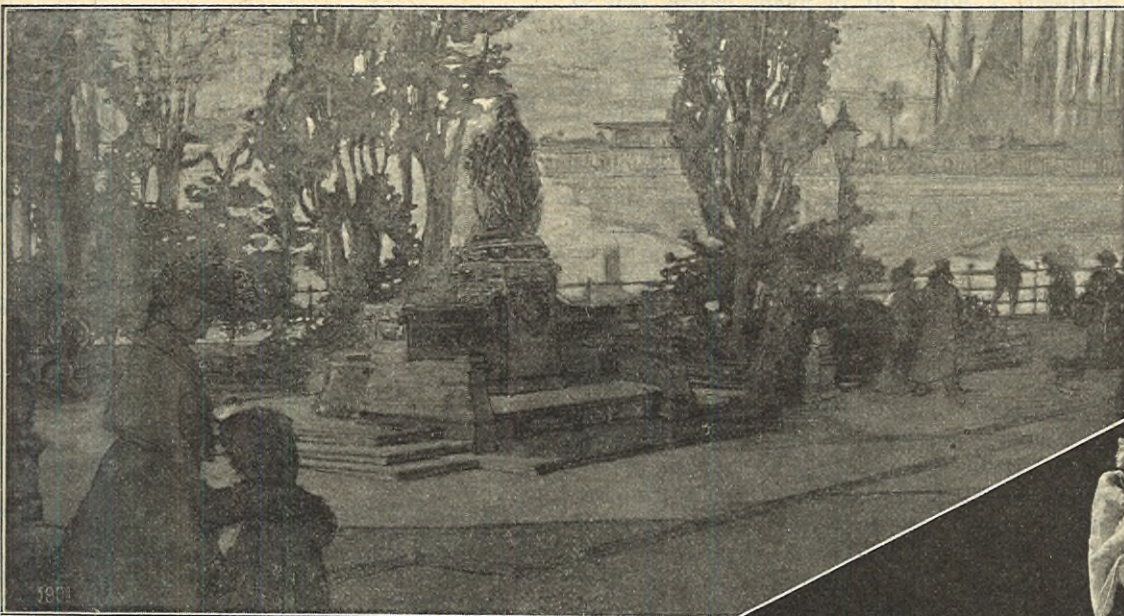
Då kom gossen, rödkindad och strålände, in med sitt fynd.

»En Linnéa, en Linnéa!» ropade han. »Var snäll och sätt in det i tidningen i morgon! Här är hon.»

Och tidningsmannen tog Linnéan och betraktade den. Hans blick klarnade upp. Lyckliga barndomsminnen genomströmmade hans själ. Nu mindes han, hur han i ungdomen drömt, tänkt och hoppats, då hon satt vid hans sida och band kransar af Linnéa för hans hvita mössa och sin smärta midja.

Det närvarande försvann för honom.

Med siareblick skådade han framtiden. Pennan flög öfver papperet. Följande dag stod där en

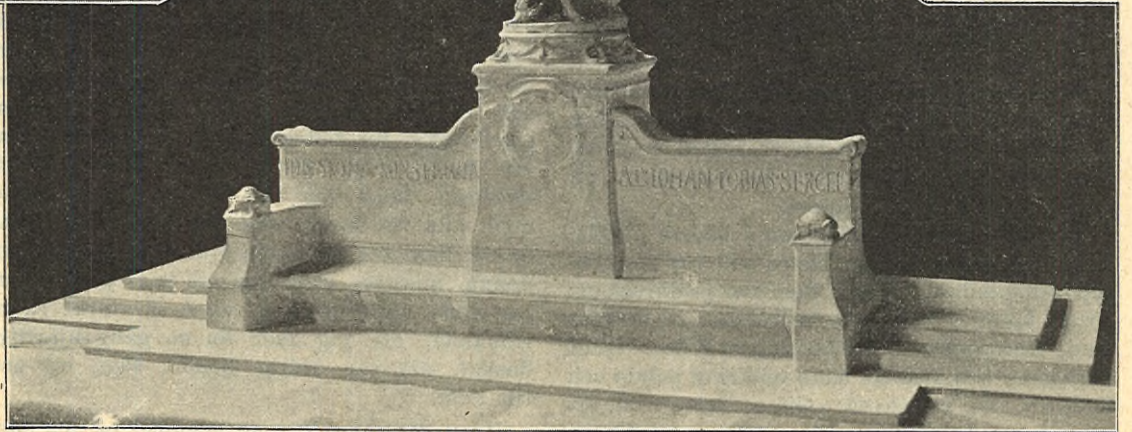

om någon liten planta skulle vilja skjuta upp i förtid och inbilla sig vara en ung talang, som kan se oss öfver axeln. Ännu ha vi en stor mission. Vi skola göda jorden till kommande skördar. Det är genom ett sådant solidt och gediget folk som vi, som världen består. Vi nära fosterjorden.»

Och kvällskuggorna sänkte sig allt djupare. Det prasslade och tasslade bland de fallna löfven, som voro sömlösa, som ålderdomen alltid är, och furorna susade sånger för dem, som de ej förstodo.

»Jag vet ej, hur det kommer sig, men jag ligger riktigt illa,» sade ett af löfven. »Det är någonting, som sticker mig i sidan och som inte ger mig någon ro.»

»Det är kanske någon ung vildhjärna, som

ARKITEKTEN RAGNAR ÖSTBERGS FÖRSLAG TILL SERGELMONUMENT. 1. MONUMENTET TÄNKT PÅ SIN BLIFVANDE PLATS UTANFÖR KONSTAKADEMIEN. 2. MONUMENTET FRÅN FRAMSIDAN.

WAGNERS MUSIKDRAMA »RHEINGULDET» Å K. TEATERNS SCEN. TECKNINGAR FÖR IDUN AF TYCHO ÖDBERG.

1. Å RHENFLODENS BOTTEN: RHENDÖTTRARNA OCH ALBERICH.
2. I DVÄRGARNES HÅLA: ALBERICH OCH MIME.
3. GUDARNES TÅG UPP TILL VALHALLABORGEN.
4. FRICKA OCH FREJA.
5. WOTAN.
6. LOGE, DONNER OCH FROH.
7. JÄTTARNE FASOLT OCH FAFNER.

artikel i tidningen, som skakade gamla fördomar och fogade en sten i grundmuren till framtidens tempel. Och folk läste artikeln och glömde den icke, och höga vederbörande sade, att det ej gick an för dem att sofva längre. Det blef stor uppståndelse i samhället, och många nyttiga reformer blefvo en verklighet.

Och detta hade Linnéan gjort. Hon ligger nu pressad i tidningsmannens annotationsbok, och han önskar, att hans lif skulle vara lika skönt som hennes korta varit.

CURRE.

»ATT GÅ FRUN TILLHANDA».

HUR VÅRA FLICKOR HA DET OCH FÅ
DET I FRÄMMANDE HEM.

II.

FÖR EN TID SEDAN förekom uti Idun ett spörsmål om, »huru våra flickor få det», när de taga plats uti främmande hem som hjälp åt husmodern, eller som det också heter, att »gå frun tillhanda».

Att nöjaktigt besvara den frågan är dock, tror jag, lättare sagt än gjordt, ty »i många former trifs det sköna» — och det osköna likaså, liksom allting, som skall oväldigt bedömas, bör skärskådas från såväl rätt- som avfärdssida. Det är nu länge sedan jag läste den inkastade frågan, och jag missminner mig kanske därför om innebörden af densamma, men har jag uppfattat meningen så, som skulle mödrarna helst vilja ha sina döttrar i föräldrahemmet, såvida ej alldeles tvingande omständigheter nödvändiggöra, att de måste ut och försörja sig själfva. Och däremot borde ju i själfva verket ej vara något att invända.

Men, som sagdt, hvarje sak har flere sidor. Jag är själf en snäll mammas bortskämda dotter och vet således af erfarenhet, huru lätt det går att i hemmet undandraga sig en hel del arbeten, som man tycker äro ledsamma att utföra. Och dock borde det ligga i hvarje sundt och normalt utvecklade människas intresse att utbilda sig så mångsidigt som möjligt på det praktiska arbetsområdet. Ingen kan på förhand veta, hvad omständigheterna bjuda en att taga i tu med innan livets slut, och godt är då att praktiskt känna, hur det skall tagas. Låt oss också förutsätta, att flickan själf en gång blir husmoder och får tjänare att handleda. Men för att detta skall låta sig göra så rättvist som möjligt, fordras ovillkorligen, att husmodern själf skall kunna utföra de arbeten, hon ålägger sin tjänarinna. Det är nog det enda sättet för henne att veta både hvad hon har rätt och icke rätt att fordra. Liksom en ingenjör eller affärsman för att blifva fullt duglig i sitt fack behöfver äga praktisk insikt däri, behöfver också en husmoder, för att blifva en duglig arbetsledarinna på sitt område, samma erfarenhet. Många ledsamheter å både hennes och tjänarens sida skulle därigenom undvikas. Och om husmodern själf allt emellanåt ville gå i spetsen för de gröfre sysslorna, skulle detta helt visst bidraga, att tjänarinnan finge långt större aktning för sitt arbete, istället för att, som det nu är, den bildade klassen så mycket som möjligt söker undandraga sig det gröfre arbetet, hvarigenom äfven tjänarinnan får ringaktning för detsamma och alltmer söker sig andra »finare» sysselsättningar och svårigheten att få tjänarinnor i hemmen blir allt större.

För att nu återkomma till utgångspunkten för dessa betraktelser, så är det helt visst säkert, att en sådan praktisk utbildning blir lättare genomförd hos en främmande husmoder, som ändå ställer helt andra fordringar på den flicka, hon betalar för sitt arbete, än hvad som blir fallet i det egna hemmet, där åtminstone nutidens mödrar äro allt för svaga för sina unga döttrar och ofta nog pyssla om dem och passa upp dem, som om de vore mindre väl utrustade i andligt eller lekamtligt hänseende.

Jag anser därför den alltmer tilltagande seden, att bildade flickor skaffa sig platser inom främmande hem, som en i allo god skola, så mycket bättre, som den förutsätter så pass stora förkunskaper, att »skolan» betalar, istället för att, som annars plägar vara fallet, de unga människorna själfva få betala sin kunskap antingen med pengar direkt eller med årtal af dyrköpt erfarenhet. Och hvarje moder, synes mig, borde med glädje taga emot dessa tillfällen för de unga att skaffa sig insikter och kunskap.

I den åberopade frågan inneslutes äfven en farhåga, att den flicka, som antager en sådan plats, ej erhåller ett sådant bemötande, som enligt samhällsställning och bildning tillkommer henne. Men denna fruktan tror jag då ej är särdeles befogad. Jag har själf i flere år innehaft sådana platser, hvarom här är fråga, men ännu aldrig känt mig tveksam om hvar jag skulle räknas: till familjen eller till den tjänande klassen. Till följd af natur och uppfostran har jag helt naturligt känt mig dragen till den förra, och den platsen har alltid blifvit mig anvisad som den enda, hvilken kunde komma ifråga.

För resten, skulle väl en sådan degradering som den antydda vara det oklokaste en husmoder gärna kunde företaga sig. Då hon nu en gång antager till hjälp en flicka af relativt samma samhällsställning som hon själf, förutsätter ju detta helt naturligt, att hon söker någon, som kan förstå henne och se husets angelägenheter från samma synpunkt som hon själf. Sätter hon denna sin hjälp i tjänarnes led, öfvergår hon helt naturligt på deras sida, ifall man nödvändigt måste tänka sig husbönder och tjänare som två åt skilda håll dragande motparter, istället för att båda borde mötas i befitandet om hvarandras bästa. Motigheter finnas ju i alla händelser alltid godt om, hvar man vänder sig, men inte är det därför skäl uti att ta dessa så synnerligen tragiskt. Det är sällan ägnadt att bättra upp saken.

Jag vet en flicka, som råkade komma i en familj, där de förut ej haft sådant biträde och ej voro fullt på det klara med hvad ett sådant egentligen kunde duga till, utan fastmera betraktade henne som ett slags »spaltfyllnad», som endast var användbar att utföra små obetydliga handräckningar, men aldrig blef anförtrodd att verkställa något på egen hand. Inte var ju detta så synnerligen uppmuntrande, och känslan af att aldrig vara på allvar nyttig, utan i viss grad öfverflödig, dref henne snart ut att söka bättre lycka på annat håll. Jag vet också en annan flicka, som likaså råkade komma i en familj, där de ej förut haft någon »gå frun tillhanda». Men den familjen hade tänkt sig en sådan flicka ungefär liktydig med ett universalsmedel mot allt ondt. Där kunde köksan aldrig mera bränna vid gröten eller slå sönder porslin, utan att »fröken» skulle kunna hindra det, barnen aldrig stöta sig, utan att »fröken» visste, hur det tillgätt, och hade husan dammat rummen illa, skulle »fröken» veta, hvarför hon ej gjort det bättre, och om det ej fanns strömming på torget eller den var för dyr, så var det också »frökens» fel. Och allt ofog, som bedrefs både inom och utom hus, skulle »fröken» kunna afstyra, oafsedt om hon för tillfället var upptagen på ett helt annat håll inom huset. Alltid hette det: »ser fröken då inte efter?» eller »hur — vet inte fröken det?». Men dylikt oförstånd förekommer väl endast undantagsvis, och den flickan fästade sig ej allt för tungt vid, att hon af misstag fått engagement som ett slags huslig syndabock — det skulle ju någon vara det — då hon dessemellan hade så trefligt som helst.

Ett är dock säkert, att man på en sådan plats blir i tillfälle att skaffa sig en stor portion af tålmod. Och sådant är ju alltid nyttigt att ha och kan dessutom läggas som ett värdefullt bidrag till den blifvande hemgiften, hvilken extra gåfva nog ingen man nekar att taga emot.

Så var det fråga om s. k. barnfröknar — men jag har redan varit allt för mångordig och känner för resten mindre till den uppgiften. Men om nu detta skulle befinnas vara, om icke njut- så åtminstone smältbart för Iduns läsare, skall jag be att en annan gång få ha ett ord med i laget i en annan närbesläktad fråga, som ligger mig varmt om hjärtat.

BOJAN.

I NY JORDMÅN. SKISS AF BIEN.

GAMLA FRU CEDERGREN hade bott på samma ställe allt sedan sitt giftermål för nu snart fyratio år sedan. Under så lång tid skjuta hjärtrötterna djupt och taga stadigt fäste i den jordmån, hvari de växt så länge. Något ditåt tänkte den gamla frun, då hon för sista gången gick rundt gårdsplanen och stannade vid en lummig lind.

»Ack,» sade hon sakta för sig själf, »detta träd planterade vi första hösten vi voro här, det var ej då mera än en fot högt, och sedan har det växt allt högre; det skulle ej nu gå att flytta till annan plats.»

En annan sak var det med henne själf, för henne fanns ingen utväg, det visste hon nog. Efter mannens död blef det nödvändigt för henne att flytta från det gamla hemmet, hvilket hon ej ensam kunde sköta. Ende sonen bodde i närheten, men han kunde ej lämna sitt hem och sin verksamhet för att bistå henne. Hennes enda dotter bodde i hufvudstaden, gift med en förmögen affärsman, så för den gamla modern fanns nu ej annan råd än att bryta upp från hemmet och flytta till något af barnen.

Dottern afgjorde genast frågan på sitt vanliga bestämda sätt.

»Naturligtvis skall mamma bo hos oss, ingen är närmare än en dotter att taga hand om föräldrarna, då de blifvit gamla.»

Modern ryckte till litet vid detta erkännande af de dotterliga plikterna. Ännu var hon ju en verksam kvinna på sextiofem år och hon hade ej tänkt på, att någon just behöfde taga hand om henne.

Sonhustrun, hvilken satt bredvid, smekte sakta den gamlas hand.

»Eva talar ju sant, en dotter har ju de största rättigheterna; men jag hoppas mamma vet, att vi också så gärna vilja rå om mamma.»

Dessa vänliga ord gjorde svärmodern godt och lugnade hennes betryckta sinne.

Dottern ordnade nu med flyttningen i alla detaljer, systematiskt och bestämdt, som hon hade för vana.

»Det blir väl bäst att sälja alltihop, mamma, ingenting är ju värdt att behålla,» sade hon.

Modern, hvilken just höll på med att taga fram saker ur sina byråådor, sade fogligt:

»Men tycker du ändå inte, mitt barn, att jag skulle behålla byrån?»

»Nej, kära mamma, hvad skulle vi med den. Jag har ställt in en antik ekbyrå i ditt rum och som pendant till den ett vackert gammalt skåp — det blir så godt utrymme, som man någonsin kan önska.»

Modern öppnade och tillslöt byråådorna af siktslöst.

»Men jag har haft den här byrån nu så länge. Vi köpte den ju, då vi satte bo — den är ju förstas inte så vacker, efter som det nu brukas, men på sin tid ansågs den såsom riktigt fin. Öfversta lådan var fars och i de nedra hade jag barnens småkläder. Jag kommer ännu så väl ihåg Arvids små skjortor med ganser vid hals och ärmar — vet du, Eva, jag kan rakt inte göra mig af med den gamla byrån!»

»Jag skall taga den i förvar åt dig så länge, mamma,» sade sonhustrun mildt.

»Men, kära Elin, inte har du rum för den,» invände hennes svägerska.

»Då gör jag rum,» invände unga fru Cedergren litet kort.

Men härmed var den gamla frun dock ej mycket hjälpt, då hvarenda sak i hela huset nästan var ett gammalt kärt minne, hvilket hon med saknad sade farväl till. Stod ej där fars gamla länstol, hon kunde ej gå förbi den, utan att sjunka ned däruti. Det är då märkvärdigt, sade hon för sig själf, att man kan blifva så fästad vid liflösa ting.

»Skulle du inte kunna ha användning för de här nya trasmattorna, min flicka?» frågade hon.

»Inte det allra ringaste, kära mamma.»

»Ja, men skulle du inte kunna lägga dem någonstans, där de ej syntes så mycket? Jag hade ett sådant besvär med dem, och far var så intresserad, medan jag höll på att klippa lapparna till dem. Vore det ändå inte så godt att lägga dem uti mitt rum?»

Nornans Familj-Symaskiner

äro erkända som de förnämsta.

* Prydliga * Lättgående * Lättskötta *
Syr finaste llnesömnad till tjockaste doffel utan omändring af maskinen. Syr knapphål, hälsömnad, broderar, stoppar söndrigt linne. Fullständig undervisning. 10 års garanti.

Nornans Symaskins-Verkstad

6 Birger Jarlsgatan 6.

»Men, kära mamma, de skulle verkligen ej passa ihop alls med de andra sakerna. Och för resten har jag ju låtit lägga på en ny filtmatte. Jag tyckte ingenting var för godt åt mamma,» tillade hon.

Modern försökte tappert att le vid dessa ord, men blickade ändå med saknad ned på den kära mattan.

Och därvid förblef det.

Sakerna såldes, och när fru Cedergren reste till hufvudstaden med sina få öfverblifna tillhörigheter, inpackade i en ny, präktig reskoffert, kände hon sig förfärligt barskrapad och öfvergifven, och hon måste uppbjuda hela sin viljestyrka för att ej brista ut i tårar. Hon tyckte sig likna en gammal vinstock, hvilken man, genom att varlig afskaka jorden och klippa rankorna nära intill, gjort i ordning till omplantering.

Man hörde nu sällan något från henne. Eva hade sagt, att nu skulle hon få godt om tid till att skriva bref — men brefskrifning såsom nöje betraktadt hade aldrig varit hennes sak, och när nu tillfälle erbjöds, var hon för gammal att lära nya vanor.

Ungefär ett år efter hennes flyttning, reste unga fru Cedergren upp till hufvudstaden och stannade där omkring tre veckor.

Samma afton hon kommit hem, hade hon ett långt samtal med sin man.

»Arvid,» sade hon till svar på mannens frågor om modern, »mamma finner sig ej väl, hon lider af hemlängtan. Hon beklagar sig visserligen aldrig, men jag märkte ändå så väl, huru det var fatt med henne.»

»Men, kära Elin, du menar väl aldrig att Eva ej skulle vara snäll mot mor?»

»Eva är nog så snäll hon kan vara, det vill säga så snäll, som hon förstår att vara; men hon har ej mera begrepp om gammalt folks känslor än jag har om astronomi. Det är så att Eva vill att mamma riktigt skall hvila sig och ha det bekvämt, och så låter hon henne lämna sitt verksamma lif, så fullt af omsorger och omtanke för andra, och försätter henne med ens in i sitt eget bekväma stadslif, där mamma ej har det ringaste att syssla med eller intressera sig för, och så har hon till på köpet ej en enda möbel kvar af sina egna.»

»Eva önskar nog, att mamma skall vara lycklig; men det är nu något som människor i allmänhet och gamla i synnerhet hafva svårt för.»

»Jag önskar du kunde se mammas rum! Matta öfver hela golfvet, spetsgardiner, eleganta länstolar och en modern soffa, som på samma gång utgör hennes säng. Stackars mamma är förfärligt ängslig hvarje kväll, ty hon inbillar sig, att fjädrarne skola gå sönder och slå ihop hela bädden om henne. Hon bad Eva om en säng, men hon påstod, att den skulle skämma bort hela möblemanget. Därtill är hon ej van att ligga på madrass, hon säger sig få värk i benen af att ligga så hårdt och hon saknar mycket sitt fjäderbolster, som slöt sig så varmt och mjukt omkring hennes gamla kropp. Jag talade med Eva därom, men hon påstod att det alls inte vore bra för mamma att ligga på bolster, det brukades ej nu. Dagen därpå köpte hon åt henne en varm filt att lägga under täcket. Det var ju snällt af henne, och hon önskar verkligen, att mamma skall känna sig lycklig, men olyckan är, att hon vill, att det skall vara på hennes sätt.»

»Men jag tror dock inte precis att det är de gamla sakerna hon så mycket saknar. Det är själfva hemkänslan hon längtar efter utan att förstå det. Eva låter mamma jämt höra, huru bra och bekvämt hon har det i hennes

hem. Som du vet, vill gammalt folk alltid hafva något att plocka och styra med för att tiden skall gå; men det tillåter Eva aldrig mamma att göra. Hon säger, att man har tjänstfolk för att de skola göra sina åligganden. En morgon hade mamma hjälpt jungfrun att torka disken, för att hon förr skulle få börja sin tvätt. Detta fick Eva se och sade med bestämdhet, att hon ej tyckte om, att någon lade sig uti tjänarnes sysslor.»

(Forts.)

ÖFVERDIREKTÖR J. E. M. HAHR.
FLORMAN FOTO.

EN AFGÅENDE TRAFIKCHEF.

ÖFVERDIREKTÖREN och chefen för trafikafdelningen i järnvägsstyrelsen, J. E. M. Hahr, afgick den 1 nov. från sin långvariga befattning i de svenska järnvägarnas tjänst och meddelar Idun med anledning häraf i dag hans porträtt.

Öfverdirektör Hahr kom redan år 1855 in vid järnvägen, då han, efter att på våren vid 17 års ålder ha tagit studentexamen, anställdes vid den då under byggnad varande Köping—Hults järnväg, och året därpå vid en järnvägsanläggning vid Ätvidabergs kopparverk.

År 1857 kom H. in vid statens järnvägar, där han nu oafbrutet under 44 år haft sin verksamhet. De första fem åren var han såsom nivellör anställd vid byggnadsafdelningen och öfvergick den 1 november 1862 till statens järnvägstrafik, på hvilket fält H. sålunda vid sin afgang i precis 39 år arbetat.

Först var H. anställd som stationsinspektör vid Flen, Sparreholm och Halsberg, blef 1864 befordrad till trafikdirektörsassistent i Göteborg och förflyttades i samma egenskap två år därefter till Örebro. År 1867 befordrades han till trafikdirektör å bandelen Arvika—norska gränsen och förflyttades efter nordvästra stambanans öppnande för trafik 1871 i samma egenskap till Kristinehamn, hvarefter H. vid öfverdirektören frih. Sparres afgang 1872 utnämndes till öfverdirektör och chef för trafikafdelningen i järnvägsstyrelsen, hvilken befattning han således i öfver 29 år innehaft.

Det är en lång och hedrande verksamhet, som öfverdirektör Hahr nu med tillfredsställelse kan blicka tillbaka på; förvisso har han i mångt och mycket haft sin del i den raska utveckling Sveriges järnvägsnät genomgått under de senaste decennierna — en utveckling, som i sin ordning främjat hela vår handel och industri och förlänat dessa nationens viktiga grundstenar den bärkraft de nu äga.

A. B. MAX SACHS

STOCKHOLM

Guldmedalj
Stockholm 1897.

Guldmedalj
Paris 1900.

NYHET!

Salongsmöbel — Prinsessans modell — finpolerad mörk mahogny — äkta bronsbeslag — klädd med prima halvsiden — bestående af: 1 Soffa, 2 Fåtöljer, 4 Stolar, 2 Taburetter samt 1 Salongsbord. Komplet 725 Kr.

Förfrågningar besvaras omgående.

FRÅN »PRINSESSAN EUGENIES Ö».

NÅGRA ANTECKNINGAR UR EN SVENSK FURSTINNAS LIF OCH LIFSGÄRNING, FÖR IDUN AF
GABRIELLE RINGERTZ.

I.

»Huset med stjärnan».

HUR OFTA har det icke händt oss alla, att vi såsom turister med stora förväntningar begifva oss till någon för sin skönhet beryktad trakt.

Anlända dit, ha vi blifvit omhändertagna af bevandrade ciceroner. Vi ha med karta och kikare i handen vid vår förarens sida uppsökt den ena utsiktspunkten efter den andra och lyssnat till hans väl valda och inlärdas förklaringar — och vi ha beundrat.

Hvad har det dock innerst i hjärtat varit, som prässat fram en suck öfver våra läppar?

Voro de då icke storslagna, de sköna utsikterna? Vände vi ej belättna om från vår färd?

Jo, helt visst! Våra förväntningar ha snarare öfverträffats än tvärtom — och likväl!

Så många ögon ha betraktat just de synpunkter, ciceronen fört oss till på väl uppröjda vägar; de naturscenerier, vi sett, ha redan talat till så många sinnen! Det var, som hade de intet personligt kvar att ge oss.

Därför kanske vi en tidig morgonstund smyga oss tysta bort från sällskap och förare. Vi undvika den jämna breda väg, som för rakt fram till den skönaste punkten! Vi fördjupa oss i skogen, vi följa små ödmjuka, obanade stigar; vi speja och söka, och när så plötsligt skogens träd glesna, och det solglitterande hafvets vidder eller bergens blå konturer möta vår blick, hur jubla vi icke då!

Sällan kunna vi på en dylik enslig upptäcktsresa finna så sköna och storslagna utsikter som de på allfarsvägen, men hur mycket kärare äro de oss ej, dessa, hvilka vi själfva sökt reda på! Hur stå de icke ljufva och oförgätliga för vår själs öga i all framtid!

Alldeles liknande känslor besjåla oss ofta vid de vandringar, vår ande företager på den mark, store mäns och stora kvinnors lif bjuda oss.

Vi behöfva för det mesta blott sträcka ut handen mot bibliotekets hylla för att finna den utförligaste biografi, de mest uttömmande skildringar om det, som varit skönast och störst i det lif, hvars tråd vi söka följa.

Dock vaknar i vårt hjärta samma lust som nyss inför naturen. — Vi längta efter egna rön, vi voro glada åt den minsta minnesblomma, som ännu aldrig plockats, och som nu genom träget sökande kunde falla i vår hand.

Vi säga oss, att mången af de härliga utsikter, hvilka af allmänheten ständigt beskådats från ett och samma håll, kanske kunde

Välsittande * **KORSETTER** OCH **REFORMLIF** * Smidiga.

— Akt.-Bol. Sv. Korsettfabriken — Jansson & C:o Hamngatan 20, Drottninggatan 31, Vesterlånggatan 33. —

på vårt ensliga ströftåg framtråda för vår blick i en ny belysning eller från en annan sida, och vi längta framför allt efter att hvad vi finna, stort som smått, må belysas af det personlighetens skimmer, hvilket ensamt för-
mår locka fram den själ, vi söka.

*

Man kan icke vistas på Gotland, icke älska dess sköna, gamla hansestad, dess natur och dess haf, utan att också med kärleksfull beundran ägna många tankar åt den älskliga furstinna, hvars lifstråd under trettio år väfts in i denna orts och dess befolknings öden.

Många äro de biografer, hvilka gifvit oss rika och intressanta skildringar om prinsessan Eugénies lif och lifsgärning.

Jag har, efter att ha genomläst dem alla, med tacksam hand lagt dem tillbaka på hyllan.

Dock vill jag med kamera och annotationsbok som enda packning bege mig ut på ströftåg en solig morgon. — Må den, som har lust, följa med. — Kanske finna vi i skogens snår den anspråkslösa, undagömda minnesblomma, som ännu ingen plockat.

*

Ut öfver Visby Södertorg och genom Söderport styra vi då först vår kosa.

Bakom oss lämna vi den solbelysta ringmuren. Vi se blott hafvet som en strimma vid horisonten. På ömse sidor om vägen ha vi den fridfulla kyrkogården, öfver hvilken lummiga lindar vagga sina kronor, och då vi lämnat dem bakom oss, stanna vi efter ytterligare tio minuters promenad utanför den ärevördiga stenbalustrad, hvilken omger Länna gamla herresäte.

En rad högtidliga, åldriga kastanjeträd kastar sin gröna skugga öfver de mossbelupna pilastrarna, och från de höga grindstolparna löper i ståtligt perspektiv en lång lindallé fram mot gårdens corps de logis.

Länna gamla gård hette fordom Plantaget och donerades år 1773 af Visby stad till dess mycket afhållne borgmästare Albert Grevsmühl.

Efter dennes död förvandlades herregården till ett förlusteställe, dit Visbyborna älskade att göra utflykter. De gröna ängarna, de lummiga alléerna inbjödo till landtliga lekar och helgdagshvila, och i de två paviljonger, hvilka lågo längst ned vid alléens grindar, serverades hvarjehanda förfriskningar.

Sedermera gick herresätet genom många händer. Det ägdes af flere ansedda och burgna Gotlandssläkter, och gammalt folk vet ännu att berätta om de ståtliga festerna och det muntra herregårdslifvet därute.

På 1850-talet ägdes Länna gård af konsul Eneqvist.

Det föll sig helt naturligt, att då landshöfding Bildt fick i uppdrag att söka en lämplig bostad åt prinsessan Eugénie, hvilken för sin svaga hälsa blifvit tillrädd att tillbringa någon tid i Gotlands milda öklimat, han vände sina blickar till det gamla ansedda, vackra herresätet.

LÄNNA GÅRD. HUFVUDFASADEN.

PRINCESSAN EUGENIE VID 15 ÅRS ÅLDER.
EFTER ETT PORTRÄTT Å VISBY FORNSAL.

Ehuru gårdens ägare högeligen betvivlade, att en furstlig person skulle kunna trifvas i en så enkel bostad, blef det dock i hans ekipage, den blida furstinnan en tidig sommarmorgon körde upp till Länna festligt smyckade corps de logis.

Låt oss kasta en blick på den åldriga, hemtrefliga byggnad, som vi här i bild återgifva.

Högst upp öfver det brutna tegeltäckta takets vindskupa sitter ett emblem: en storgyllene stjärna på ett mörkt fält och därunder tvänne hvita liljor.

Hvad kan det väl betyda? Samma stjärna finna vi ofta här på Gotland på gamla byggnader, men liljorna? De draga vår inbillning bort till det land, hvars liljeprydda standar, då denna byggnad restes häruppe i norden, inom en snar framtid skulle sönderslitas af så svåra stormar.

Då vi sedan ströfvat genom de rum, hvilka ligga på ömse sidor om vestibulens dubbla stentrappa, och hvilka varit inredda till prinsessans sofgemak och hvardagsrum, vandra vi en stund i den lummiga parken, hvars grönska och fågelkvitter fordom glädde den sjuka furstinnan.

Då vi återvänt från denna vår första vallfart, stanna vi utanför ett lågt hus vid Visby torg, midt emot S:ta Karins ruin. Där bor i dessa dagar den forna ägarinnan till Länna gård.

I hennes trefna, gammaldags hem, omgifvet af många minnen från förgångna dagar, få vi nu af hennes egen mun höra några intressanta och målande drag ur furstinnans första vistelse på Gotland.

»Ja, det är nu så länge sedan,» säger den vänliga gamla damen med den inåtvända blick, åldringar få, när de se tillbaka på sina minnen.

»Vi hade rest äreportar för att välkomna henne, och hvitklädda unga flickor strödde blommor på vägen, där hon färdades fram, och mycket folk hade samlats för att beskåda hennes ankomst, ty Gotland är just icke bortskämdt i allmänhet med furstliga besök.

»Nog var jag orolig i början, att icke vår höga gäst skulle kunna trifvas i vår anspråks-

löshet, men den ängslan försvann snart. Hon var så obeskrifligt enkel, blid och god.

»Det dröjde icke länge, innan hela traktens befolkning hade förstått hennes hjärtelag, och min enda sorg under den tiden var att ständigt se mig tvungen att uppträda som en riktig fiskal. Jag ville i någon mån förhindra, att hennes alltid öppna börs skulle missbrukas.

»Lugnt och fridfullt förflöt hennes lif på Länna i sällskap med hennes afhållna vän och hoffröken Adéle Rudensköld.

»Ehuru prinsessan var ytterst svag och bräcklig, var hon dock aldrig sysslolös. Hon modellerade; hon roade sig med att af petrifikater hopsätta konsoler och andra föremål; hon satt ofta i salen vid sin orgel och sjöng.

»Jag minns så väl,» fortsatte den gamla damen, »hur hon en dag, då hennes första sommarvistelse led mot sitt slut, uttryckte en önskan att få föra med sig hem till »mamma» ett prof på min — i hennes tycke — utmärkta bakkonst. Jag underlät heller icke sista dagen af hennes vistelse att själf vispa till smeten till en riktigt god mandeltårta.

»Hvem trädde väl ut i köket, då jag som bäst höll på därmed, om icke själfva prinsessan! — Nej! — utbrister hon, i det hon slår ihop händerna, — står konsulinnan själf och bakar åt mig! — och innan jag visste ordet af, hade hon fattat skålen, och hennes stackars lilla, spensliga hand försökte slå lika jämna slag som nyss min starka och vana med vispen i smeten.

»Nej, aldrig glömmar jag, hur ängslig jag var, att mitt verk skulle lida men af detta intermezzo, ty det skulle ju till själfva drottningens taffel!

»Allt gick dock väl, och min tårta blef synnerligen prisad.

»Barn, ungdom och glädje älskade hon.

»Jag minns särskildt en gång, hur hon njöt af att se Länna ekläreradt med kulörta lyktor vid en landtlig fest.

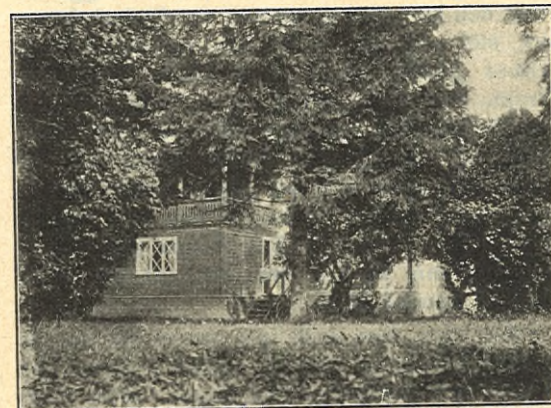
»Då hon under soliga dagar satt därute på gårdsplanen vid ett af de stora marmorbord, vi hemfört från en resa i Italien, tyckte hon om att samtala med dem, som uppsökte henne, höga såväl som låga.»

Under den andra af de somrar, hon vistades på Länna, då hennes hälsa redan undergått så märkbara förbättringar, att hon åter kunde börja tro på lifvet, lät hon genom biskop och landshöfding göra efterforskningar i trakten för att finna ett lämpligt ställe, där hon åt sig kunde bygga upp ett sommarresidens.

Det ena förslaget efter det andra förelades henne, men intet lyckades fånga hennes håg.

Så hände det en dag, att hon i sitt värdfolks sällskap beslöt göra en utfärd till Högklint, den förunderliga kalkklippa, hvilken söder om Visby stupar rätt ned i det blå hafvet.

Man lät vagnarna hålla vid skogsbrynet. Furstinnan satte sig upp i den bärstol, hvilken

LÄNNA GÅRD. FASADEN ÅT PARKEN.

GRUPP AF STATSREVISORERNA I KIRUNA. FOTO FÖR IDUN AF BORG MESCH.

forslats med på en särskild vagn, och sällskapet vandrade vidare på villande stigar.

Snart glesnade dock den härliga furuskogen, och mellan tallarnas röda, solbelysta stammar skönjdes det oändliga hafvet. Till höger höjde sig Högklints hvita, af vågorna urgräfd klippor; till vänster i fjärran låg Visby i lätt solrök. En fattig fiskarstuga reste sina stormpiskade, fallfärdiga murar längst ut på brantens krön.

Alla tego, betagna inför den sköna taflan. Då höjde prinsessan slutligen sin milda röst och sade, stilla men bestämdt: »Här vill jag bo.»

Och så blef det.

Arbetet sattes raskt i gång; det var ett par enkla villor i schweizerstil, prinsessan ville uppbygga, och man började med den minsta, hvilken skulle tjäna till ekonomibyggnad.

Betecknande i sanning för furstinnan var det val, hon gjort. Hennes ädla, storslagna ande sökte genklang i naturens högstämde färgning, men ödmjuk och anspråkslös som hennes eget sinne skulle själfva boningen vara.

Då prinsessan efter den andra sommarens vistelse på Länna gästvänliga gård tog afsked af sin värdinna, var det för att ett följande år flytta in i sitt eget sommarresidens, hvilket skulle bära namnet Fridhem.

»Då hon reste ifrån oss,» avslutar den gamla damen sin berättelse, »räckte hon mig det här.»

Hon öppnar ett stort etui och visar oss ett par utomordentligt vackra smycken, brosch och armband, båda prydda med en stor stjärna af diamanter och opaler.

Stjärnornas form och utseende synas oss helt välbekanta. Undrande söka vi i vårt minne.

»Mottag dessa smycken, sade prinsessan till mig,» fortsätter den berättande, »såsom en tacksamhetsgård af mig. Jag har i 'huset med stjärnan' framlevat mina lyckligaste somrar.»

Och vi drogo oss till minnes det säregna emblem, som pryder Länna corps de logis.

UR DAGSKRÖNIKAN.

STATSREVISORERNA I LAPPLAND. Svenska statens revisorer äro f. n. ute på årets stora inspektionsresa och anlände nyligen till Gällivare, där besök gjordes vid Malmberget och Tingvalls-kullegrufvorna. Äfven togs stadsområdet i betraktande. — Följande dag fortsattes resan med

extra tåg — det första boggietåg, som rullat på den nyanlagda riksgränsbanan — till Kiruna och därifrån till rälstippen vid Nuoljufjället invid Torneträsk.

Invid den under byggnad varande elektriska kraftstationen i Kiruna togs den af Idun här meddelade fotografien af statsrevisorerna samt deras ciceroner vid besöket i Kiruna: landshöfding Bergström och disponenten Hj. Lundbom vid Kiruna-Luossvaara A. B. (i midten) samt öfveringenjören Lundgren vid samma bolag (till höger).

*

ÄFVEN FRU THYRA GRAFSTRÖM (K. M. Lundbergs textilafdelning) har nu haft sin sedvanliga höstutställning under lifligt intresse från allmänheten, som, glädjande att nämna, alltmera synes börja uppskatta våra ledande textila krafters sträfvan att höja smaknivån i våra hem. Ett antal af de mera remarkabla numren utgjordes af föremål från firmans deltagande i sommarens Gefeutställning, hvilka dock voro nya för hufvudstadens publik, såsom artisten Nils Lundströms präktiga stora gobelin med tranor, densammes skärm med orchideer o. s. v. Från fröken Hilda Starcks formsäkra talang förskrifver sig den utmärkt vackra fönsteranordning med hylla och gardiner, som inköpts till Pressens lotteri och hvaraf vi här nedan meddela en afbildning.

*

SERGELMONUMENTET. Det har rådt lifliga diskussioner inom våra konstnärskretsar med anledning af arkitekten Ragnar Östbergs förslag till ett Sergelmonument, afsedt att resas på den lilla öppna trädplanterade platsen framför Akademien för de fria konsterna.

Hr. Ö. har, i motsats till den häfdvunna åsikten beträffande statyer öfver store män, ansett, att ett fullt värdigt monument öfver Sveriges främsta konstnärssnille vore en reproduktion af ett af mästartens egna alster.

Utgående från denna väl funna idé, har hr Ö., med Sergels skulpturverk »Mars och Venus» som hufvudparti, uppgjort ett projekt, hvars konstvärde Akademiens Sergelkommitté så godt som enhälligt bekräftat.

Å andra sidan ha missgillande röster ej saknats, de där uttryckt farhågor för, att skulpturgruppen, hvilken af konstnären tänkts utförd i marmor, ej skulle lämpa sig för bronsens tyngre material eller göra sig rätt gällande i fria luften med dess dagarskärpa.

FRÅN THYRA GRAFSTRÖMS (K. M. LUNDBERGS TEXTILAFDELNING) HÖSTUTSTÄLLNING. FÖNSTERARRANGEMENT AF FRÖKEN HILDA STARCK, INKÖPT SOM VINST I PRESSENS LOTTERI.

En blick på det i vårt dagsnummer afbildade förslaget ger emellertid vid handen, att monumentet ovillkorligen skulle blifva af stor konstnärlig verkan för platsen i fråga, hvadan det är att hoppas, att projektet inom en snar framtid måtte komma till utförande.

Den första bilden är en skiss, som afser att visa monumentet i förhållande till den omgivande terrängen, sedt från Fredsgatans nedre mynning.

*

SANTOS DUMONT OCH HANS STYRBARA LUFTSKEPP. Från Paris har ingått budet, att den djärfve luftseglaren Santos Dumont nu lyckligen kringseglat Eiffeltornet med sitt luftskepp samt därefter fört det ned på Champ de Mars. Och som denna vågsamma färd utfördes på mindre än 30 min., lyckades det honom därmed att eröfra det pris på 100,000 francs, som en mr Deutsch utfäst för en dylik luftseglingsfärd.

M. Santos Dumont är en ung brasilianare, 25 år gammal, som för åtskilliga år sedan kom till Paris och nu blifvit mannen för dagen i världsstaden vid Seinen. Sedan lång tid tillbaka har han varit sysselsatt med luftseglingsexperiment, som lära ha kostat honom 400,000 francs, men så har han också byggt ej mindre än 5 luftskepp, af hvilka de flesta förolyckats. Nu har han emellertid nått sitt mål att konstruera ett fullt styrbart luftskepp, hvilken framgång väckt berättigadt upp-

SANTOS DUMONT KRETSAR KRING EIFFELTORNET MED SITT LUFTSKEPP.

seende öfver hela världen, om man också menar, att den dag ännu är långt aflägsen, då man kommer att fara till Amerika pr luftskepp London—New York i stället för pr oceanångare.

»PRINSESSAN». SKISS FÖR IDUN AF H. MIKAEL.

FORTS FRÅN FÖREG N.R.

»J A STACKARS GUSTAF, så har du sagt en gång förr, och det kan du säga äfven nu, för lämnar du mig nu, så får jag aldrig en glad dag mer. Hvar jag är och hvad jag gör skall jag tänka på dig, undra, hur du har det och längta efter dig. Och jag begär ju så litet, Ellen! Jag fordrar inte, att du skall känna så för mig, som jag gör det för dig, för hur skulle du kunna det? Du, som just aldrig brytt dig om mig, och jag som älskat dig, så långt jag kan minnas tillbaka! Men om du bara ville tillåta mig att jämna din väg, att lyfta dig igen till den plats i lifvet, dit du hör, så skulle jag vara så lycklig.

Och din gosse! — kan du inte göra det för hans skull? Jag skulle bli så god mot honom, som om han vore mitt eget barn — han är ju *din* son!»

Hon stod och kämpade med gråten, men tvang den viljestark tillbaka.

»Du vet inte, hvad du begär,» sade hon dystert. »Du ser mig, sådan som för länge sedan, då vi

Verksamaste och mest styrkande näringsmedel för vuxna och barn. Med glänsande resultat förordadt af Läkare-akademier. Stärker närverna och förhöjer kroppsbyggnadens alla delar.

båda ännu voro unga och oskyldiga. Men se'n dess ha ären gått, och jag är inte mera densamma.

Hvad vet du om mig? Hvad känner du om mitt lif? Intet! Och du vill jag skall bli din hustru, bjuder mig dela din ställning, vill skänka mig, den fattiga tvätterskan, ditt ansedda namn! Förstår du inte, att detta är dårskap?»

Han skakade på hufvudet. »Du är Ellen,» sade han, »och det är nog att jag vet det — den bästa, ädlaste, renaste!» Hon afbröt honom häftigt. »Tror du det,» sade hon hårdt, »då skall jag säga dig, att du misstar dig; man blir hvarken god eller ädel eller renhjärtad, när man gått igenom ett sådant lif som mitt. — Ser du,» fortfor hon med stigande bitterhet, »när du och sådana som du tala om kvinnor, så dela ni dem alltid i två klasser: de goda och de dåliga. De goda beundra ni och de dåliga förakta ni, men aldrig tänka ni efter, hvad det är, som gjort oss goda eller dåliga, och litet se ni, hvem som är sämst. Jag säger dig, jag, de, som ni se ned på som värst, de äro mängen gång inte så mycket sämre än hustrun — den kufvade, förtrampade, lagvriga hustrun, som bär ett helvete af hat och bitterhet inom sig och ändå ej kan slita sig lös.

Se på mig, Gustaf Brygge; jag var stolt och högsinnad en gång, jag var god och renhjärtad! Sådant du nu ser mig, har jag tålt hugg och slag, skällsord och misshandel, tiggat om ett vänligt ord som en hund om en bit bröd och tålt smekningar som förnedra — först för jag älskade för högt, sedan för att skaffa fred och en bit bröd åt mig och mina små! Tror du ett sådant äktenskap höjer en, tror du den, som gått igenom ett sådant, har mycket godt kvar inom sig?»

Han höjde sina knutna händer i våldsam vrede. — »Den uslingen! Den fördömde, förbannade uslingen!» Hans häftighet skrämde henne — hon hade aldrig sett honom sådan.

»Tyst, tyst!» sade hon klagande, »han är död nu! Och jag borde aldrig talat, som jag gjorde. Jag vet inte, hur jag kom att göra det, men jag rådde ej för det; det var din egen skuld. — Ser du, jag har inte talat öppet med en människa på jag vet inte när, och jag minns knappt den dag, då jag sist hörde ett vänligt ord.»

Han tog hennes kalla händer i sina båda, kysste och smekte dem.

»Stackars Ellen,» sade han ömt, »stackars min lilla prinsessa!»

Så drog han fram en stol åt henne, tvang henne att sätta sig ned, men blef själf tyst stående bredvid.

Då började hon gråta. Hon grät stilla utan snyftningar eller förvidrande af ansiktsmusklerna, med stora, tunga tårar, som samlade sig under hennes sänkta ögonlock och långsamt rullade ned för kinderna. Det låg något af ett marteradt djurs stumma förtviflan i denna tysta gråt och den rörde honom obeskrifligt.

»Ellen,» sade han vekt, »sluta. Jag tål inte vid att se dig gråta. Jag vill ju bara det bästa för dig, och om du tycker, att det är för svårt, att det ej kan gå så, som jag tänkte och hoppades, så finns det andra sätt. Allenast lofva, att jag får sörja för dig och gossen och drag dig ej undan min vänskap.»

Hon öppnade ögonen och såg in i hans ärliga, upprörda ansikte med sin djupa, förtviflade blick.

»Hvad du är god, Gustaf,» sade hon erkänsamt, och hennes röst fick detta djupa, ömma tonfall, som han så älskade. »Att det kan finnas människor sådana som du i denna usla värld, som ge allt och begära intet i utbyte, men sådan var du alltid! Jag minns, att jag alltid förr, just för detta, tyckte, att du var så ung, nästan som ett barn mot mig, och ändå är jag ju yngre än du, hur mycket minns jag ej mera, men det är ju barnen, som höra himmelriket till! Du är för god för mig, det har jag redan sagt dig.»

Han skakade sorgset på hufvudet, men svarade ej.

»Jo, du är god,» fortfor hon allvarsamt, »men du tänker dig inte för. Hur skulle jag kunna ta emot allt af dig och inte någonsin kunna ge något igen? Det förmådde jag aldrig bära! Och gör du mig till din hustru, så kanske du en gång ångrar dig, men ändå är detta det enda sättet. Gustaf, jag är bara en ruin af mig själf, både till kropp och själ, och den Ellen, du älskade, är död och kan aldrig komma till lif igen, men vill du, så tag mig, just sådan jag är — och jag ber till Gud, att du aldrig skall behöfva ångra dig!»

Hon hade rest sig och stod hög och smärt framför honom; det hade kommit något af nästan skrämmande tragik i hennes röst och åtbörder, men han såg det knappast, lade inte märke därtill; tänkte endast på, att hon nu gaf honom sitt löfte, att han ändtligen vunnit den kvinna, han åtrått under hela sitt lif.

Han hjälpte henne på med kappan och räckte henne hatt och handskar, följde henne så utför

trapporna och stod sedan länge och såg efter henne, där hon gick gatan framåt.

När han kom upp i sitt rum, var brasan faldad och rummet kyligt, ty han hade glömt stänga dörren, då han gick ner, men han kände intet obehag därvid och märkte det knappast.

Utän att ringa på jungfrun, började han själf ställa i ordning i rummen på sitt stilla, noggranna sätt, lyfte in brickan i förmaket och ställde bord och stolar på sina platser. När han kom till den stolen, där hon suttit, blef han stående som i tankar en lång stund, och gång på gång strök han med handen öfver det mjuka tyget.

Snögloppet därutänför hade förbytts i ordentligt yrväder, och blåsten svepte förbi huset med ökad kraft, men han endast smålog mildt, när han hörde det. Snön kunde gärna yra, vinden tjuta och blåsa hur mycket som helst. När tiden därför kom, skulle ändå drifvan smälta och himlen bli hög och blå. Då skulle han lämna staden och apoteket och ge sig ut på en lång, lång resa, och när han kom tillbaka därifrån, skulle han ej komma ensam — han skulle aldrig mera känna sig ensam, aldrig i hela sitt lif.

Men ute i snögloppet gick Ellen Malm med sänkt hufvud för att skydda sig för blåsten med den tunna kappan tätt svept omkring sig.

Hon gick och tänkte på, hur sällsamt hennes öde förändrats bara på ett par timmar, och hon sökte sätta sig in i hvad som hänt, men kunde icke. Hon visste, att hon borde känna tacksamhet och glädje, att hon borde vara lycklig öfver att i sin öfvergifna belägenhet ha funnit en vän, som både kunde och ville hjälpa henne, men hon förmådde det ej; den enda förmögenhet, hvaraf hon var mäktig, var förvåning, blandad med något liknande ömkan.

Hur kunde en människa vara så naiv som Gustaf Brygge? Hur kunde någon gå, år efter år, och ansa och värna om ett minne, som till slut bara blef som en dröm, hur var det möjligt att vara så trosstark, så att man efter decennier af skilsmässa kunde inbilla sig, att man skulle återfinna en människa sådan, som man en gång lämnat henne. Hon gick och tänkte på deras samtal och på hvad hon lofvat, och när hon mindes all hans vänlighet, blef hennes hjärta vekare, och hon började känna en sorts medlidans ömhet röra sig inom henne. Nej, hon skulle inte komma in i hans lugna, trefna lif som en mörk skugga, inte göra hans tillvaro dyster genom sin egen förtviflade bitterhet. Olyckan hade kommit öfver henne, ödet hade krossat henne, men böjd och ödmjuk var hon dock ej; trots och ofrid och bitterhet, det var hennes hjärtas dagliga spis, och så skulle det förbli, äfven om hon finge det annorlunda. Hon hade lidit så mycket, att allt det goda hos henne liksom hade värkt bort — fast inte allt ändå, för det kände hon, att hellre än att föra olyckan in i en annans lif, hellre ville hon bära bördan af fattigdom, brist och elände.

Just när hon gick och tänkte detta, vek hon om ett gathörn och stötte nästan samman med borgmästaren, som kom från motsatta hållet. Hon hade varit uppe hos honom ett par gånger för pensionens skull, och hon såg, att han kände igen henne och hälsade därför, men han nickade endast vårdslöst utan att ta åt hatten och fortsatte raskt sin gång.

Det tändes en mörk flamma i Ellen Malms stora ögon. Denna obetydliga lilla händelse förde i hennes hågkomst minnet af otaliga dylika, och all fattigdomens och öfvergifvenhetens förödmjukelser stodo på en gång lefvande framför henne. Jo, hon skulle göra det ändå, fylla sin plikt så godt hon kunde, och kunde hon ej, finge han skylla sig själf. I denna värld, med allas kamp mot alla, har man ej råd att vara ädelmodig! Hvar och en får sörja för sig själf, och bjudes man en chance af ödet, är man väl en dåre, om man ej tar emot den af hänsyn till andra.

När hon öppnade dörren till sitt otrefliga, lilla rum, var hon fast besluten att hålla sitt löfte.

*

Årstiderna hade växlat; våren hade blifvit sommar och sommaren vinter igen, och nu var det åter vår — det var april månad. Det var just i själfva vårbrytningen med dess långa dagar, fyllda af stickande solsken och ljusa kvällar med ljumma, fuktmeätade vindfläktar och trånsjuka i luften.

I apotekare Brygges våning stod ett af fönstren på glänt, fästadt med en hake, och tätt invid det samma, med armen stödd mot den broderade fönsterdynan, satt husets fru och blickade ned på gatan med ögon, som knappast tycktes lägga märke till hvad hon såg. Hon satt något vid sidan, så att hennes svarta, hängande flåtor och regelbundna profil skarpt aftecknade sig mot den mörka fönstergardinen. Där hon så satt, liknade hon mera en tafa än en lefvande kvinna, ty hon höll sig all-

SANATOGEN

Prospekt sändas gratis och franco genom Generalagenturen Josephson & Reteike, Göteborg.

Erhålles å alla apotek och kemikalieaffärer.

Tillverkare: Bauer & C:o, Berlin S. O. 16.

deles still och i ansiktet var det endast ögonen, de sorgsna, brännande ögonen, som tycktes leva.

Ellen Malm hade varit Ellen Brygge i nära ett år nu, och det fanns inte mycket kvar hos henne, som påminde om den fattiga, förbisidda änkan.

Hennes förändrade lefnadsomständigheter, lugnet och välståndet, hvori hon numera befann sig, hade återgivit henne en god del af hennes forna skönhet, och i hela staden fanns numera ingen, som ej ansåg, att hon fyllde och väl fyllde sin plats som en af det lilla samhällets förnämsta kvinnliga medlemmar. Hon hade i själva verket nästan så godt som genast fått fast fot därinom.

Visserligen hade i början hennes förlofning och kort därpå följande bröllop med stadens rikaste ungherre väckt en storm af hamsen förväning, blandad med misstränkning, men som vanligt böjde man sig för en »fait accompli» och tröstade sig med det romantiska i den lilla apotekarens uppförande och trogna ungdomskärlek, om hvars alla detaljer man, mer eller mindre riktigt, hade brått att göra sig underrättad. När därför herrskapet Brygge återvände från sin korta bröllopsresa och så småningom började göra visiter och söka umgänge, emottogs de öfverallt med intresserad välvilja. Det låg kanhända i början ett visst beskyddande i den forcerade välvilja, med hvilken den främmande fågel mottogs i småstadens finaste, strängt afskilda societet — »för mannens skull» — men de nedlåtande minerna försvunno snart, sedan man å ömse håll mätt och lärt sig uppskatta hvarandras styrka.

(Forts.)

KUNGL. TEATERN. Ändtligen randades i lördags dagen för det första uppförandet af Wagners »Rhenguldet», och man måste gå många år tillbaka för att finna en operapremiär, som motsetts med så lifligt intresse som denna. Bland den fulltaliga publik, som infunnit sig, fanns nog mer än en, som ställde sig tviflande om utgången, andra kommo med högt spända förväntningar. Här må också så godt först som sist nämnas, att det hela blef en seger för k. teatern. Om och fog kan finnas för en eller annan detaljmärkning beträffande såväl uppsättning som utförande, så förringar detta dock ej det utmärkte resultat, som vunnits. Alla hafva tydligen gått till arbetet med en kärlek och en hängifvenhet, värdiga det upphöjda och genialiska verket.

Hvilken andaktsfull stämning rådde ej denna afton i operasalongen! Scen efter scen följdes med den mest spända uppmärksamhet, och tvånget att behöfva sitta stilla utan afbrott i två och tre kvarts timme kändes tydligen ej som något tvång. Något tillfälle till applåder gafs ej heller under hela föreställningen; först vid slutet af densamma kom bifallet, i början dröjande — ty stämningen var ännu för djup — men småningom allt mera intensivt och entusiastiskt med ett dussintal inropningar af de uppträdande samt till sist dirigent och regissör. Förtröllningen var bruten, men seger vunnit.

Att ingå på en detaljerad redogörelse för detta i alla afseenden märkliga musikdrama, hvilket bildar inledningen till det världsdrama, som utgöres af trilogin »Valkyrian», »Siegfried» och »Götterdämmerung» (gudarnes skymning = ragnarök), därtill sakna vi tyvärr plats. Endast några få ord.

I »Rhenguldet» utgöres ej de uppträdande af människor, utan af gudar, ljus- och svartalfer, jättar och dvärgar. Handlingen betecknar kärlekens och guldets strid om världsväldet. Wotan (= Odin) har genom jättarne Fasolt och Fafner fått Valhallsborgen uppförd. Till lön härför har han oförsiktigt nog lofvat dem ungdomsgudinnan Freja. Efter underhandlingar gå emellertid jättar-

ne in på att utbyta henne mot Rhenguldet, den skatt som dvärgen Alberich genom försvarjande af kärleken tillskansat sig och som, smidd till en ring, tillförsäkras honom världsväldet. Till dess denna skatt anskaffats, behålla de Freja som pant. När ungdomsgudinnan är borta, börja gudar och gudinnor tyna af. Men med list lyckas Wotan få skatten i sitt våld och löser därmed Freja, sedan han af gudinnan Erda varnats för att behålla ringen, hvartill han kände stor böjelse. Med ringen följde nämligen från Alberich en förbannelse, som hotade bäraren af densamma med undergång. Detta visar sig ock genast. Sedan de båda jättarne fått skatten med ringen, råka de i strid om denna, hvarvid Fafner dödar Fasolt. Gudarne hafva emellertid återfått Freja och därmed nytt lif, och åtföljd af sin gemål Fricka och de öfriga gudarne tågar nu Wotan öfver regnbågsbron upp till det stolta Valhall, medan Rhendöttrarnas klagan öfver det förlorade Rhenguldet klingar ur djupet.

Redan texten till detta drama är högst märklig, och med texten är musiken sammanväfd till ett helt, som i upphöjd skönhet och genialitet söker sin like. Några lättflytande melodier af vanligt operaslag, som fästa sig i minnet, söker man här förgäves. Verket flödar däremot af karaktäristiska motiv, som ständigt återkomma och som småningom väfva sig in i åhörarens medvetande, så att han ej gärna kan undgå att märka, huru dessa motiv och fraser ej på måfå äro inkastade, utan hvar och en beteckna en gifven tanke, en gifven situation. Det hela framstår så följdriktigt, så djuptänkt, men ock så upphöjdt, att man ovillkorligen låter sig hänföras. Och ju mer man lyckas intränga i verket, dess större blir njutningen.

Uppsättningen länder k. teatern på det hela taget till stort beröm. De växlande scenerierna — scenförändringarna försiggå för öppen ridå — äro synnerligen anslående och illusoriska med undantag af regnbågen i sista scenen, hvilken genom sin form aldeles stör illusionen. Särskildt anslående är första scenen, på Rhenflodens botten, där Rhendöttrarna med tillhjälp af sinnrikt konstruerade apparater, som dock äro aldeles osynliga för åskådaren, simma omkring, upp och ned, ned och upp i behagliga buktningar. Maskineriet är af Fr. Kranich, öfvermaskinmästaren vid Wagner-teatern i Bayreuth, och dekorationerna äro målade af professor M. Brückner i Coburg.

Hvad utförandet beträffar måste det anses som genomgående godt. De anmärkningar, som kunna göras, förringa ej detta omdöme. Främst bland alla står dr. *Briesemeister* som Loge. Hans framställning af eldens gud, hvars rörelser städes af musiken beledsagas med det från »Valkyrian» bekanta eldmotivet, är helt enkelt förträfflig och den bästa prestation han hittills gifvit oss. Hånet och ironien pointeras ypperligt i såväl det musikaliska föredraget som i mimik och gester. Men så har hr B. ock utfört detta parti i Bayreuth. Där har ock hr *Elmblad* spelat jätten Fafner, åt hvilken han här likaledes förlänade en god karaktäristik. Jätten Fasolt utfördes af hr *Sellergren*, som verkade väl tam; det föreföll, som hade hr S. denna afton ej varit rätt väl disponerad. Hr *Wallgren* var en ståtlig Wotan, hvars klangfulla och mäktiga stämman gjorde sig förträffligt gällande. Man skulle dock i hela uppträdandet velat hafva litet mera pondus, något mera auktoritet. Jämte honom glänste fru *Jungstedt* som Fricka, både vokalt och dramatiskt. Fru *Lindberg* var skön som Freja, och fru *Azelius* utförde Erdas lilla parti med bredt och klangfullt föredrag. Dvärgarne Alberich och Mime framställdes karaktäristiskt af hrr *Söderman* och *Nyblom*. Särskildt gaf den senare en väl träffad bild af den förtrampade, men hatfulle dvärgen Mime. Hrr *Lejdström* och *Malm* uppträdde i ett par mindre partier som gudarne Donner och Froh. Rhendöttrarna voro fröknarna *Hallgren*, *Fernqvist* och *Edström*, och förtjäna dessa särskildt beröm för sitt utförande af de maktpåliggande uppgifter, de fått sig anförtrödda.

Största och betydelsefullaste uppgiften ligger dock naturligtvis hos orkestern. K. hofkapellet har här afgifvit ett kraftprof. Om man först besinnar, hvad det vill säga att sitta och spela oaf-

HYLIN'S Lanolin-Glycerin-Tvål

i stänger.

Mild och välgörande för huden.

Hylln & C:os F. A. B.
Stockholm.

brutet i nära tre timmar, och så att kunna göra det, utan att intresset slappas eller utförandet mattas, så måste man erkänna, att k. hofkapellet med stort beröm löste sin uppgift. Dess ledare, hr *Henneberg*, har ock en väsentlig del i den lyckliga utgången. Hedern med honom delar ock gifvetvis k. teaterns förste regissör hr *Elmblad*. Den musikalskande publiken är i detta fall enhällig i sitt tack till alla, som medverkat till lördagens föreställning, hvilken ju måste betraktas som ett evenemang i vårt musiklif.

Textöfversättningen, som med van hand verkställd af fru *Sigrid Elmblad*, har med sina upphörliga alliterationer erbjudit mycket stora svårigheter, som dock ej alltid öfvervunnits annat än på bekostnad af skönheten hos vårt eget språk. Den har emellertid sina förtjänster, och ingen bör försumma att genomläsa texten, innan han går till verkets åhörande.

Många år hafva gått, sedan »Valkyrian» upptogs på vår k. operascen. Skola lika många är förflyta härifrån, till dess turen kommer till »Siegfried»? Och till »Götterdämmerung»?

SÖDRA TEATERN. »Lilla hertigen», Leocqs S graciösa operett, har ingenting förlorat af sin lockelse, kanske hufvudsakligast därför, att titelrollen ges af fröken *Grünberg* på ett såväl i vokalt som dramatisk hänseende ypperligt sätt. Hon ådagalägger här förmågan af en nyanserad och frisk komik, som lämnar intet öfrigt att önska i fråga om pikant behag. Och hennes kuplettöfdrag är poängteradt, men på samma gång kvinnligt graciöst. Hr *Ringvalls* lärartyp är dräplig och, än bättre, måttfull, hr *Carlanders* kapten Käck och fru *Wahlgrens* pensionsföreståndarinna osedvanligt roande. Som hertiginnan sjunger fröken *Falck* sitt parti omsorgsfullt, men apparitionen är ej rätt lyckad. Denna roll kräver mera barnslig naivitet för att ej falla utom ramen.

HENRI MARTEAU OCH EDOUARD RISLER gafvo i förra veckan tvänne konserter härstädes, hvilka äfven de voro af mer än vanligt intresse, både på grund af konsertgifvarens synnerligt framstående egenskaper och de värdefulla programmen. Det är ej ofta man får höra Beethoven tolkas så fulländadt, som här varit fallet, lika litet som det nog ej hör till det vanliga, att utländska musikkonstnärer här föredraga framstående nordiska tonsättningar. Marteau är ju välkänd sedan föregående uppträdanden härstädes. Risler är honom fullt jämbördig som pianist, ja än mer: han torde få räknas som en af de allra mest framstående bland de pianister, som besökt oss. Mycket skulle kunna tilläggas, men musikafdelningen har denna gång, helt naturligt, ändå blifvit väl omfattande. Vi vilja endast tillägga, att konserterna varit besökta af en entusiastisk publik, som till sista plats upptagit Musikaliska akademiens stora sal. Vid den andra konserten lämnades synnerligen värdefullt biträde af Svenska musikerföreningens orkester under anförande af hr Tor Aulin.

Begär mönster af vårt garanterade solida siden från 90 öre till 13 kronor pr meter.

Specialitet: Nyaste sidentyger för brud-, sällskaps- och promenadtoaletter, äfven kulörta och hvita.

Vi sälja i Sverige direkt till privata och sända de utvalda sidentygerna tullfritt och franko till bestaden.

Schweizer & C:o, Luzern (Schweiz).
Siden-Export.

Köp svart Siden!

I Iduns Hjälpreda

för Hemmet läses under rubrik

»Om hudens vård»:

— Bland alla de medel, som rekommenderas för bevarande eller förbättring af huden, anse boraxbenzoë såsom det bästa. — Mot fining och orenhet är bästa medlet en längre tids begagnande af borax benz etvål — — —

HENRIK GAHNS

Borax-Benzoë-Tvål

omtyckt sedan många år, säljes i parfym & tvålbutiker m. fl.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

FACKSKOLAN FÖR HUSLIG EKONOMI I UPSALA.

(Föreståndarinna, fröken Ida Norrby.)

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 3—9 NOV. 1901.

Söndag: Buljong med vindtböjlar; bruten hummer; rådjursstek med legymer; äppelpudding med grädda.

Måndag: Kock kalbringa med karpissås; sviskonssoppa.

Tisdag: Ragu på rådjursstek; äppelsoppa.

Onsdag: Potatissoppa; kromgädda.

Torsdag: Brynt hvitkålssoppa med fläskkorf; äggströfur.

Freitag: Hönsrikassé med mandel; tysk äppelkaka.

Lördag: Sillpudding med äggstanning; slätvälling.

RECEPT:

Rådjursstek (f. 12 pers.). 3 kgr. lårstycke af rådjur, 1 o. 1 halft hg. späck, 2 msk. smör, 1 msk. salt,

1 half lit. kokande buljong eller vatten. Sås: 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, kött-sky, 1 del. sur eller söt grädda.

Till garnering: oliver, frikadeller. **Beredning:** Köttet kuttas med en duk, doppad i hett vatten, yttersta hinnan borttages, och steken späckas i täta rader med späcket, skuret i fina strimlor. Steken brynes i det upphettade smöret, saltas och spådes med buljong eller vatten. Till stekningen åtgår 1 o. 1 half till 2 tim. Såsen beredes enligt allmänna regler för såser.

Kock kalbringa (f. 6 pers.). 1 o. 1 halft kgr. kalbringa, 2 lit. vatten, 1—2 msk. salt, 6 kryddpepparkorn, 1 bit ingefära.

Beredning: Bringan knäcks och tvättas med en duk, doppad i hett vatten, den påsättes i kokande vatten skummas och kryddorna tillsätts. Köttet får därefter sakta koka med slutet lock, tills det är mört, eller omkr. 2 tim. Det upptages, skäres i lagom stora bitar, och alla ben, som lossnat, urtagas.

Till kock kalbringa serveras kräft-champignon, karpis- eller i enklaste fall dillsås.

Ragu på rådjursstek (f. 6 pers.). 1 kgr. rådjursstek (rester) 1 liten rödlök, 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, 1 half lit. buljong eller steksås, 1 liten saltgurka, hv. peppar, salt.

Beredning: Köttet skäres i lagom stora stycken. Löken skalas, hackas fint och brynes i smöret. Mjöllet fräses däri och buljongen eller steksåsen tillsättes, jämte den i tunna skivor skurna gurkan. Såsen får koka 10 minuter, hvarefter köttet lägges att genomvärmas, men får ej koka, emedan det då blir segt. Anrättningen afsmakas med salt och hv. peppar.

Göteborgs Kexfabriks Ett-öres Smörgåskex

Potatissoppa (f. 6 pers.). 1 lit. potatis, 2 lit. buljong på ben, 1 knifudd sellerifrö, 1 half msk. smör, 1 msk. mjöl, 1 kvarts tsk. hv. peppar, 1 half msk. salt, 2 äggulor.

Beredning: Potatisen räskalas o. kokas jämte sellerifröt i 1 lit. af buljongen. Den passeras. Smör och mjöl sammanfråsas, purén tillsättes jämte resten af buljongen, hvarefter soppan får koka 10 min. Den afsmakas med salt och peppar. Äggulorna uppvispas i soppskålen, och soppan tillsås under kraftig vispning.

Kromgädda (f. 6 pers.). 2 o. 1 half kgr. gädda (1 gädda) 2 tsk. ättika, 3 msk. salt, 2 lit. vatten.

Sås: 1 o. 1 half hg. smör, 6 msk. rifven pepparrot. Persilja till garnering.

Beredning: Fisken urtagas; hufvudet får kvarsitta, men gälarna borttagas. Den sköljes väl, torkas med en duk och ingnides därefter med ättikan, tillsatt med litet vatten samt 1 msk. salt. Fisken nedlägges i ljumt vatten; en fiskkittel jämte 2 msk. salt Ryggen bör ligga vänd uppåt. Fisken får hastigt koka upp, hvarefter den flyttas öfver sakta eld at endast småkoka omkring 1 half tim. Då fenor-

na lossna lätt, är den färdig. Gäd-dan upplägges, garneras med några persiljekvistar och serveras med skiradt smör och rifven pepparrot. Då lefver tillvaratages, kokas den med fisken. Den sönderskäres och användes som garnityr på serveringfatet.

Hönsrikassé med mandel (f. 6 pers.). 2 unghöns, 1 msk. ättika, 1 och 1 half lit. vatten, 1 msk. salt.

Sås: 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, 8 del. hönsbuljong, 80 gr. sötmandel, 2 del. grädmjöl.

Beredning: Hönsen plockas och svedas, vingar och ben afhuggas; de öppnas, urtagas, sköljas mycket väl och torkas samt gnidas in- och utvändigt med ättikan, utspädd i litet vatten. Hönsen skäras därefter i vackra stycken och påsätts i 1 och 1 half lit. kokande vatten eller ljus buljong, och skummas väl, hvarefter saltet tillsättes. Styckena upptagas allt efter som de kännas möra och hållas varma i vattenbad. Hönskrovet kokas, tills buljongen kännes kraftig i smaken, hvarefter den silas, och fettat afskummas.

Smör och mjöl sammanfråsas, buljongen tillsättes, köttet lägges och får koka 10 min.

Mandeln skalas, drifves genom mandelkvarn, stötes mycket fint i stenmortel och kokas i mjölken. Denna tillsättes sist jämte mandeln i såsen.

LÄKARERÅD

HVAR af Iduns läsarinna öger att på denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift. »Till Iduns läkare».

LISA. Jo, sannolikt är tilligt. De torde dock ganska lätt kunna aflägsnas genom en obetydlig operation, om ni

FREJA-MAGASINET
C. E. LAGERSTRÖM
Specialaffär för Damartiklar
STOCKHOLM.
FÖRSÄLJNINGSLOKALER:
18 HUMLEGÅRDSGATAN 18
18 GÖTAN 18.
29 DROTTNINGGATAN 29.
KONTOR OCH LAGER:
18 HUMLEGÅRDSGATAN 18.

vänder er till läkare (specialist i hud-sjukdomar). Yttre medel torde ej hjälpa. **OROLIGA FÖRÄLDRAR.** Doktor Kjellmans adress är Kungsgatan 24.

TACKSAM. Jo, ni bör naturligtvis, då ni är Stockholmsbo, vända er till örnläkare.

S. S. S. Beror blott på, en katarr i huden. Tvätta två gånger i veckan grundligt med ljumt tvålsvatten, och torka sedan väl torrt med borsyre-bomull.

UTAN SIGNATUR. 1) Se svar till Svea i nr 8. 2) Det beror på mängden, hvilken metod är lämpligast. 3) Så vitt vi veta, äro båda lika säkra, om behandlingen fullföljes tillräckligt länge. 4) Ja.

BERTHA. Dylika fall lämpa sig naturligtvis ej för denna afdelning, ty de fordra långvarig och noggrann behandling under uppsikt och ledning af lämplig läkare, och häst på anstalt eller sjukhem (i alla händelser ej i hemmet). Hvad badkuren beträffar, så vore nog skäl att försöka denna. Då alla edra sjukliga symptom helt säkert bero på er neurasthenie, så är det naturligtvis denna, som skall behandlas, ty särskilda medel för hvarje symptom, som ni tycks tro, finnas ju ej.

ESD. Med bästa vilja är det oss omöjligt att säkert afgöra orsaken till och sambandet mellan dessa symptom. Men då anfallen så fort gå öfver, vore väl i alla händelser skäl att af läkare få något medel, som åtminstone för tillfället lindrade. Möjligen vore det t. ex. lämpligt att taga 1—2 pulver sålunda sammansatta: salophen

Smycken
med briljanter, pärlor och kulörta stenar
modernast, solidast, billigast, i pris från 1 kr. till 15 000 kr. hos
K. Anderson,
Hofjuvelerare,
1 Jakobstorg 1.
STOCKHOLM.

På Hugo Gebers förlag har utkommit:
Kort Sundhetslära för Kvinnor
af prof. FR. HOWITZ.
Bemynd. öfvers. Pris 1:50.
Prof. Fr. Howitz i Köpenhamn är en bland Skandinaviens förnämsta läkare i kvinnliga sjukdomar.

Erik Plate & Co:s, Göteborg,
Skosvärta
för Box Calf.
är öfverträffad.
Pris Kr. 7,50 pr dussin.
Återförsäljare antagas.

3,000 st. realiseras!
REX är den för sitt pris bästa järnsäng som finnes. Lätt och stark med ram af 25 mm. stålör och med botten af fjädrande stålträdsflätning och spiraler. Storlek 190x75 cm. Erbjuder bekväm bädd. Kräfter ringa sängkläder. Hopfällbar. Synnerligen lämplig för sommarställen, gästrum, hoteller, badorter, som domestiksäng etc. — Sändes fraktfritt till hvarje direkt järnvägs- eller ångbåtsstation i Sverige mot förut insänd likvid.
Priset för Rex 1 (som illustr.) Kr. 16.50.
» Rex 2 (utan messingsornament och med lägre gaflar, eljest lika) » 13.—
Återtages, om ej till belåtenhet.
Stockholms Järnmöbelfabrik, Stockholm.

Guldmedalj i Gefle 1901
för
utmärkt grafisk konst
(illustrationstryck, litografi och kemigrafiska reproduktioner)
tillerkändes
IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI

Guldsmedsbutik
Kungsgatan 30
Alltid billigast.
Elever i målning och handarbeten emottagas. Ärven pianolektioner ytterst billigt. Arbeten förfärdigas fort och väl.
Helsingegatan 5, n. b. ö. g., Sthlm.

Canfield Armlappar.
Utan sömmar. Utan lukt. Vattentäta.
Öfverträffadt skyddsmedel för hvarje klädning
Canfield Rubber Co.,
Hamburg, Grosse Bleichen 16,
Endast äkta med vårt skyddsmärke »Canfield».
Garantibevist medföljer hvarje armlapp.

M. Zadigs
DEPILATORIA
ett säkert verkande, oskadligt medel för borttagande af generande hårväxt.
Försäljes i väl fournerade detaljaffärer.

Rörstrands fabriks
försäljningsmagasin och bosättningsaffär,
33 Drottninggatan 33.
Riks 5634. Allm. 6927.
Högsta rabatt vid köp af serviser, glas, porslin, nysilfver, nickel, koppar och köksuppsättningar.

Den berömda huskuren
mot s. k. Skärfvan och början till Engelska sjuknan hos barn, ett under årtal bepröfvadt och tillförlitligt botemedel, finnes hos Fru C. Qvarfott, Karlskrona, och Fru L. Hultenberg, Borgholm. Kr 1,50 pr sats, ifven i frimärke. Beskrifning följer.
Andra häftet af »Moster Emmas Väf. bok», mönster med illustrationer till vackra hemväfnader, lämpl. till gardiner, möbiltyger, herkostymer, promenad- och bruddräkter, erhålles mot 1 kr. 35 öre postförskött från Andersson, Bjärstad, Kuddby.

Ärade Damer!
Glömmen ej att våra äkta **Java Kaffeblandningar** äro i äm och styrka öfverträffade.
Plantage Kaffebrenneriet
20 Humlegårdsgatan 20
Telefoner: Allm 5441 & Riks 3688.

Pellerin's Margarin
är bäst!

De bästa sidentygerna
erhåller man af förstklassigt råmaterial i solida färger. Den, som önskar ett godt, hållbart sidentyg, torde rekvisitera prover från den gamla välrenommerade **Sidenfirman**
E. Spinner & C:ie, Zürich
(förr J. Zürrers sidenfabrik)

Nyheter i största urval direkt från fabriken.

Sparkasseräkning
4 proc. ränta.
Nordiska Kreditbanken
1 Drottninggatan 1
Mynttorget 4 Drottninggatan 102

Wilhelm Rieger
parfumeur,
Frankfurt a/M,
rekommenderar såsom specialiteter:
Genomskinlig kristalltvål
Erkänd den bästa och i bruket drygast af alla toilette-tvålar.
Perles d'or.
Ny och fin parfym för näsduken.
Finnes i alla finare parfymaffärer.

Allm. telefon: 8 68, 47 35, 47 36.
Olaus Olssons Kolimport-Aktiebolag
Rikstelefon 179.
etableradt i Stockholm 1880.
1:a Anthracit.
Hushållskol. Cokes. Briketter.

Sparkasseräkning
Räntegodtgörelse 4 1/2 proc.
Aktiebolaget
Stockholms Diskontobank
Hufvudkontor: **REGERINGSG.**
Afdelningskontor: **HÖTORGET 8.**
Bankaktiebolaget
Stockholm—Öfre Norrland,
Drottninggatan 6.
Hushållräkning 4 %.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

Barnängrens
antiseptiska
Vademecum-Tvål.

Crème de Cholepalmine,
utmärkt antiseptiskt hudmedel mot köld,
säljes i tuber à 30 och 75 öre
hos **Herrar Specereri-, Färg- och Parfymhandlande m. fl. samt å Apoteken.**

Meddelande.
Undertecknads försäljningslokaler för
BARNKLÄDER
äro numera:
16 Regeringsgatan 16,
Filial som förut **5 Sturegatan 5,**
och rekommenderas härmed mitt för säsongen nykomna lager af
BARNKLÄDER.
Högaktningfullt
M. BENDIX.

Föreningsbanken.
Hufvudkont.: **Storkyrkobrinken 5,**
Expeditionstid 1/2 10—1/2 4.
Afdelningskontor:
Storgatan 1. Uplandsgatan 2.
Exp. tid 1/2 10—3 o 5—7. Exp. tid 1/2 10—1/2 4.
Högsta depositionsränta 5 %.
Sparkasseränta 4 1/2 % + andel i vinsten på sätt i sparkasseboken angifves.
Sparkasseräkningshafvares andel i 1900 års vinst = 4,170 kr.

CARL BROMAN & C:o
Manufakturaffär och Damskrädderi
Lager af franska Siden- och Ylletyger.
84 Drottninggatan 84.
STOCKHOLM.

Malmö-Galoscher
med pompadourklackar
rekommenderas.

Förtening
verkställes alla dagar med rent engelskt tenn af
C. W Dahstedt & Svensson,
Norrlandsgatan 25.
Rikstel. 7138. Allm. tel. 5346.

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.
Stenkol, Cokes
Anthracit
Carré-Briketter.
Varumärke. Varumärke.
Rikst. 4 27, 22 20, 20 12
Kontor: 22 Skeppsbron 22, 5 Strandvägen 5, 1 Parmmätaregatan 1
A. Tel. 22 88, 60 19, 61 98

Göteborgs Enskilda Bank
Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proc.
Första klass Privathotell
en och två trappor upp
8 Birger Jarlsgratan (f. d. 10),
Stockholms förmästa gata.
Rikstelefon 4401. — Allm. Telefon 125 39.
Edla Carlsson.

Glöm icke att
Mustads Taffelgrädd
är bästa och billigaste bordsmör.

Toiletpapper.
af bästa kvalitet, sändes mot efterkrav i paket à 2 eller 5 kr. fraktfritt pr järnväg från
Bäckhammars Nya Aktiebolag,
adr. Värml Björneborg

Alla
som sätta värde på hvita och vackra golf, böra icke tillåta att de skuras med nägning annat än **Lagermans Kraft-Skur-Pulver, Tomten,** som desutom icke lämnar skuros efter sig. Prisbelönt senast vid Världsutställningen i Paris. Säljes hos alla speceri-, diverse- och järnkramhandlare i riket.

Tidaholms Fantasmöbler,
rikhalt. urval i form- och färg. Fullst. rumsmöblemang utföres i alla olika variationer efter order. Mod. mönster för glödbränn. o. kollorering uppläggas, glödbränn verkställes. Besår prisuppgifter från **Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm.** (Försäljningsmag. Beridarebang. 27. S' hlm.)

INTET GOLFDRAG eller SKUROS mera om man använder FORSHAGA LINOLEUM MATTOR

Hernösands Ensk. Bank
Kungsträdgårdsgatan 16.
Sparkasseräkning — Kassafack.
från 15 kronor för år.
Värdehandlingar mottagas till förvaring och förvaltning af **Notariatsafdelningen.**
STOCKHOLMS INTECKNINGS-GARANTI-AKTIEBOLAGS
BRAND- och DYRKFRIA
FÖRVARINGSHVALF
(öppna alla söckendagar kl. 1/2 10—4)
innehållande c:a 1,650 st. skåpfack. Årlig hyra för fack, beroende af storleken, 20, 25, 35, 50 kronor. Testamenten, gåfvobref och dylika handlingar emottagas till förvaring; äfvenledes emottagas värdepapper i öppet förvar. (S. T. A. 82410)

PROF -VER
å modernaste Siden och Klädningstyger
försändas franco från
Wettergrens Manufakturaffär
Göteborg

Kvaliteten icke kvantiteten af järn frambringar nytt rikt blod.
Capsuloids
Capsuloids har kvantiteten och den noga kvantiteten som blodet dagligen kan absorbera.

Clara Fabriks Stearinljus
SECLARA

Margarin Aktiebolaget Zeniths
Gräddmargarin
märket Zenith kan serveras på det finaste bord.

Märk edert linneförråd!
En linnemärkstämpel med namn eller initialer, dyna och 1 fl. tvättkärl Märkläck levereras fraktfritt mot postförskott eller insända frimärken för kr. 1: 35. Ad.: Alfr. Gustafsons Stämpelfabrik, Norrköping.

Det i följande rekommendation omtalade, utmärkte resultatet är framkalladt af det nya, rika blod, som är frambragdt genom att taga endast 3 Capsuloids dagligen.
The Capsuloid Comp. 15/9 1901.
Undertecknad har i 2 år liit af ofta återkommande svimningsanfall, varit blek, utan aptit och har alltid känt sig trött. Jag tog då 3 Capsuloids dagligen och trots det jag endast har använt 2 skur, har jag sedan icke haft ett enda svimningsanfall. Jag har fått en god kulör, en utmärkt aptit, har tilltagit 5 pd i vikt och den ständiga känsla af trötthet har öfvergifvit mig. Jag är 30 år gammal och har 2 barn. Köpenhamn, Nikolaigade 20, 4 tr.
Högaktningfullt **MARTHA LARSEN.**
Capsuloids erhållas å alla apotek å kr. 2,50 pr ask. Enda fabrik **Capsuloid Company, 31 Snow Hill, London.**

Träsnidarejärn.
Största sortiment. Illustrationer och prislista sändas på begäran gratis
P. Aug Paulsson, Helsingborg.

Rättviks Touristhoteller
öppna hela året.
Ombyte af vistelseort, frisk luft, är helsa, kraft o. energi.
Komfortabla anordningar efter olika årstider.
Penionspris, incl. rum, vivre, elektrisk belysning Kr. 42, 46, 52 per vecka.
Beställningar ske medelst post eller telefon: Rättvik.
WILHELMINA WAHLGREN.

Från London
är nu inkommet ovanligt vackra säsongnyheter i tyger till
promenaddräkter och kappor.
Brander & C:o,
Sturegatan nr 24.